

Til

udvalgets medlemmer og stedfortrædere

Referat af Europaudvalgets temahøring om offentlighed, gennemsigtighed og åbenhed i EU

Hermed fremsendes referat af Europaudvalgets temahøring om offentlighed, gennemsigtighed og åbenhed i EU, som blev afholdt mandag den 23. april 2001.

Med venlig hilsen

Irli Plambech

Folketingets Europaudvalg

**Temahøring om offentlighed,
gennemsigtighed og åbenhed i EU**

Mandag den 23. april 2001 fra kl. 13.00 til 17.00

Landstingssalen, Christiansborg

Claus Larsen-Jensen, formand for Europaudvalget, ordstyrer:

Det er med stor glæde, at jeg på vegne af Folketingets Europaudvalg skal byde deltagerne og seerne hjertelig velkommen til denne offentlige og tv-transmitterede temahøring om offentlighed, gennemsigtighed og åbenhed i EU.

En særlig velkomst skal lyde til vore udenlandske og indenlandske indledere, som med deres store viden og indsigt skal give den offentlige danske debat herom et løft.

Velkommen til statssekretær Hans-Eric Holmqvist, som repræsenterer det svenske EU-formandskab, velkommen til europa-parlamentsmedlem Michael Cashman, som er ordfører for Europa-Parlamentets betænkning om aktindsigt, velkommen til formanden for Dansk Journalistforbund Mogens Blicher Bjerregård og til afdelingsforstander Oluf Jørgensen, Danmarks Journalisthøjskole.

En velkomst skal også lyde til partiernes EU-ordførere, som ud over undertegnede er Charlotte Antonsen fra Venstre, Lene Espersen fra Det Konservative Folkeparti, Anne Baastrup fra SF, Kristian Thulesen Dahl, Dansk Folkeparti, Susanne Clemensen fra CD, Elisabeth Arnold fra Det Radikale Venstre, Keld Albrechtsen fra Enhedslisten, Børge Klit Johansen, Kristeligt Folkeparti og Frank Dahlgard, UP.

Denne offentlige temahøring er et led i Folketingets Europaudvalg mere udadvendte aktiviteter. Hvert år vil vi fremover gennemføre 2-3 større, offentlige temahøringer samt 3-5 høringer om grøn- og hvidbøger, som lægger linjerne for den fælles EU-politik.

I september 2001 gennemføres en offentlig temahøring om fremtidens Europa og i november 2001 om arbejdsmarkedet, Danmark og EU.

Og nu til det indholdsmæssige i dagens temahøring om offentlighed, gennemsigtighed og åbenhed i EU. Skal folkestyre og demokratisk samarbejde have mulighed for indflydelse på de beslutninger, der skal træffes – og det skal det – så skal borgerne, pressen m.fl. have adgang til den nødvendige information. Det er også forudsætningen for at kunne føre kontrol med offentlige myndigheders handlinger og undladelser, så risikoen brug og korrupsion kan begrænses.

Fra det danske folkestyre er vi vant til sådanne regler. Vi har klare regler om offentlighed, vi har en åben, bred debat med mange aktører. At vi er et lille land giver en ekstra stor åbenhed, gennemsigtighed og mulighed for indflydelse. Vi ser ofte denne demokratiske form og tradition som noget unikt i forhold til en række andre lande og til det internationale samarbejde. Nogle lande har regler som i Danmark, andre lande igen har en større grad af lukkethed.

Det har været et konstant debattema i Danmark siden medlemskabet af EU, om EU-samarbejdet er for lukket og for lidt gennemsigtigt, og de fleste danskere svarer nok hver gang, at det er det. Ser man på udviklingen i EU-samarbejdet, så må det – selv om der stadig er et stykke vej – konstateres, at der løbende sker en tilnærmelse af reglerne til dansk og nordisk standard.

I 1993 blev der vedtaget regler om aktindsigt. Disse regler er nu ved at blive fornyet og diskuteres heftigt. Det vil de også blive på denne høring. Amsterdamtraktaten fulgte op med øget åbenhed, den europæiske ombudsmand var et skridt i samme retning. I december 1999 stillede Danmark og Sverige fælles forslag til øget åbenhed og aktindsigt.

Der er også en stigende fælles erkendelse i hele EU af, at EU-samarbejdet skal tættere på landenes befolkninger. Det var konklusionen, da Nicetraktaten blev vedtaget. Europa-Kommissionens oplæg om god regeringsskik, som kommer til juni 2001, trækker i samme retning, må man forvente.

Blandt alle partier i Folketinget tror jeg nok, man med rimelighed kan sige, at der er den fælles holdning, at det er et grundlæggende princip, at når det gælder åbenheden, skal der være adgang til de nødvendige informationer, når det gælder samarbejdet i Den Europæiske Union, ganske som vi kender det hos os selv. Og der er ingen tvivl om, at med den stigende betydning EU-samarbejdet har på en lang række områder for Danmark og de øvrige medlemslande, så vil behovet og kravet om øget gennemsigtighed og åbenhed vokse, ikke bare hos os, men det må også forventes at ske i hele Europa.

I debatten bruges ordene offentlighed, åbenhed og gennemsigtighed ofte lidt i flæng. Jeg har måske også gjort det i mine indledende bemærkninger, og derfor er der til en begyndelse brug for at sætte begreberne lidt på plads. Jeg skal lige have lidt hjælp til teknikken her, så alle kan se planchen.

Når vi taler om gennemsigtighed og åbenhed i EU, er det i virkeligheden noget, der dækker over flere begreber. Hvis det kniber med at se fra salen, skulle skemaet her være uddelt, og det skulle være sådan, at seerne hjemme i stuen skulle kunne læse, hvad der står på oversigten.

Gennemsigtighed indeholder en række begreber. Det indeholder spørgsmålet om åbenhed, og under åbenhed hører spørgsmålet om aktindsigt og indsigt i lovgivningens tilblivelse. Under gennemsigtighed hører også forenkling af lovgivningen og forenkling af traktaterne, og under det hører spørgsmålet om enkel, ny lovgivning og forenkling af gældende lovgivning.

Med til det hører også det, man kan kalde en aktiv og neutral informationsvirksomhed om, hvad der foregår, og det går altså helt ned til informationsmaterialer og aktiviteter, som vi kender det i forskellige afskygninger, aktive EU-informationscentre, vi ser dele fra EU-systemet på det her område. Vi ser det også med Folketingets EU-oplysning, hvor man kan gå ind og hente alle de oplysninger, man vil have, og man kan også i stigende omfang ved brug af internet og hjemmesider få indsigt på de her områder.

Det er det, vi i Folketinget kalder gennemsigtighedspyramiden, og vi synes nok, det er lidt nødvendigt at få det sat på plads fra starten, netop fordi vi bruger begreberne temmelig meget i flæng.

Når man går ind og ser på det her, kan man også spørge: Hvad skal dette så egentlig bruges til? For diskussionen om gennemsigtighed og åbenhed og alt, hvad der hører til dér, er jo i virkeligheden bare et middel til et bedre demokrati i EU og i medlemslandene, og målet er overordnet set bedre demokrati, at vi får en velinformeret befolkning og bedre politikere. Det gør det også mere besværligt at være politiker og administration, for man bliver kigget mere i kortene, men det giver til gengæld bedre kvalitet og effektivitet i administrationen.

Så er der selvfølgelig det lidt mere omtålelige spørgsmål: Er der en grænse? Og det er der jo – også for hvor gennemsigtigt man kan gøre demokratiet, for man ved jo godt fra de nationale regler, at når det gælder statens sikkerhed, når det gælder personlige forhold og en række andre ting, så er der nogle begrænsninger med hensyn til den information.

Jeg skal hertil føje, at hvis vi taler EU-sammenhæng, er det jo også sådan, at når vi f.eks. i Europaudvalget sidder og skal nikke til et forhandlingsoplæg fra regeringen, så er det jo vigtigt for regeringen at vide, at når vi har gjort det, så kender de rammerne, inden for hvilke de skal kunne forhandle, men samtidig ved de også godt, at modparten, der skal forhandles med, ikke kender indholdet af de kort, vi har på hånden.

Der skal findes en balance mellem hensynet til åbenheden, hensynet til gennemsigtigheden og befolkningens indsigt i alle detaljerne og så evnen til at kunne varetage nationale interesser i en forhandlingssituation. Det vi egentlig vil er at skabe bedre information til befolkning og presse, så mulighederne for at styrke debatten og indflydelsen kan vokse, og når vi har lavet den lille tingest her, som vi kalder åbenhedsventilen og spørger om, hvor meget der skal åbnes, er det netop fordi vi har de to modsatrettede hensyn, at åbenheden skal være størst mulig, men vi skal altså også have sikkerhed for, at nationale interesser ikke sættes over styr.

I takt med, at det europæiske forsvarssamarbejde og dermed EU's relationer til NATO medfører en diskussion om, i hvilken grad papirer skal være fortrolige eller klassificerede, og om det så også skal gælde EU-dokumenter i sammenhæng, har vi fået intensiveret diskussionen om det her, særskilt om det aktuelle forslag om aktindsigt. Åbenheden og gennemsigtigheden ved denne høring er først og fremmest i forhold til EU-institutionerne, men det hænger jo også sammen med de vilkår, som Folketinget, Folketingets Europaudvalg, befolkningen og pressen har for indsigt i beslutningerne og deres tilblivelse.

Parallelt med arbejdet for øget åbenhed i EU arbejder vi i Folketinget systematisk med at øge åbenheden og gennemsigtigheden i tilblivelsen af den danske europapolitik. Alle dokumenter offentliggøres, fagudvalgene i Folketinget inddrages nu mere systematisk. Relevante organisationer og institutioner inddrages ved høringer og høres på anden vis, og alle søges så vidt muligt inddraget med hensyn til synspunkter. Der er tale om en proces, som løbende skal forbedres, og målet med denne temahøring er, at vi kan komme videre med øget åbenhed og folkelig inddragelse i udviklingen af fremtidens Europa.

Med disse indledende bemærkninger skal jeg byde hjertelig velkommen til alle deltagere, indledere og seere og udtrykke ønsket om, at vi får en god høring.

Så skal vi i henhold til programmet give ordet til vores svenske gæst, Hans-Eric Holmqvist, som er statssekretær og repræsenterer det svenske EU-formandskab. Velkommen til. Vi glæder os til at høre dig. I har en vigtig rolle med EU-formandskabet på nuværende tidspunkt.

Statssekretær Hans-Eric Holmqvist:

Tak for invitationen til denne høring i Folketinget. Jeg har muligheden for at vælge mellem to sprog i dag – dansk og engelsk, og af respekt for jer vælger jeg at radbrække mit engelske snarere end mit danske. Så undskyld, Michael Cashman, at jeg bruger Deres sprog.

Det er en ære for mig at være her i dag og have lejlighed til at fortælle Dem om arbejdet med regler for offentlighedens adgang og aktindsigt i EU. Det handler om regler under artikel 255, og arbejdet her startede jo allerede under det finske formandskab. Men der har jo været nogle forsinkelser. Kommissionen trådte tilbage, og det medførte nogle forsinkelser i udarbejdelsen af disse regler. Siden har det politiske klima også ændret sig, der har udviklet sig en ny form for samarbejde, og det har udviklet sig meget hurtigt, især på sikkerheds- og forsvarsområdet.

Som alle ved har det også indirekte haft virkning på arbejdet med at åbne institutionerne, og det har betydet, at vi skal forholde os til mange flere spørgsmål, end vi troede i starten. Da Sverige overtog formandskabet, syntes vi, vi havde et stort politisk ansvar for at indføre nye regler om offentlighed under artikel 255, og vi syntes også, at det var et stort ansvar, at vi skulle leve op til tidsfristen den 1. maj, som var fastlagt i traktaten.

Rådet har været meget involveret i arbejdet med forslaget og arbejder også med på Parlamentets ændringsforslag. Det svenske formandskab og Danmark deler holdningen til betydningen af disse nye regler, som skal øge åbenheden i de europæiske institutioner. Sverige og Danmark har samarbejdet i processen, og jeg kan ikke understrege nok, hvor vigtigt det har været i denne proces, at vi har samarbejdet. Vi har været i mindretal i Rådet, og der har vi så skullet prøve at overbevise de andre om betydningen af nogle gode regler på dette område.

Jeg vil gerne forklare, hvor vi er i processen nu. I løbet af det sidste par uger har Graham R. Watson, formanden for Europa-Parlamentets Udvalg om Borgernes Friheder og Rettigheder fremlagt et forslag i Coreper, og der er så senere lavet nogle ændringer til det forslag, så der nu ligger et kompromisforslag. Det er bl.a. Michael Cashman, der har fremlagt det her forslag, som skal drøftes i udvalget på onsdag. I eftermiddag bliver der arbejdet med det her i Coreper. Formålet er at give Europa-Parlamentet en uformel bekræftelse af teksten. Når det så sker, kan man acceptere disse ændringsforslag på onsdag, og så vil Parlamentet stemme om ændringsforslagene den 3. maj. Derefter vil Rådet kunne acceptere ændringsforslagene.

Men som De kan forstå, er der stadig væk nogle udestående problemer, men jeg har tillid til, at det vil lykkes.

Hvad er så indholdet i forslaget, og hvad er frugten af disse langvarige forhandlinger, der har været ført? Der vil jeg gerne sige, at de væsentligste ændringer, når vi sammenligner med de regler, der gælder nu, for det første er, at alle dokumenter er dækket af reglerne, og alle regler om sikkerhedspolitikken er dækket. Sådan er det ikke for nuværende. Alle indgående dokumenter er også dækket, så dan er det heller ikke under de nuværende regler, hvor tredjemands indkommende dokumenter ikke er dækket. Alle interne dokumenter dækkes også, og det er jo heller ikke tilfældet med de nuværende regler eller i Kommissionens forslag.

Så er undtagelseslisten blevet væsentligt forbedret i forhold til de nuværende regler og Kommissionens forslag. Listen over undtagelser er nu udtømmende, og undtagelserne er underkastet en særlig test, så selv om offentliggørelse af et dokument kan skade i visse tilfælde, vil der alligevel skulle ske en offentliggørelse.

Et dokument kan kun holdes tilbage, hvis offentliggørelse på væsentlig vis vil underminere beslutningsproceduren og beslutningsprocessen i institutionerne.

Så er der spørgsmålet om offentlighedens interesse, dvs. det er meget snævrere undtagelser end dem, der gælder nu. En institution kan kun i særlige tilfælde tilbageholde dokumenter for at sikre fortroligheden i forhandlingerne.

Listen over undtagelser er blevet meget kortere i forhold til Kommissionens forslag, og undtagelserne gælder kun i højst 30 år. Forslaget kræver også, at der skal være lister over dokumenter, lister over indgående post, og der skal være dokumentadgang via internettet. Det betyder, at på denne måde vil EU-reglerne være endnu mere åbne og endnu mere gennemsigtige end de regler, der gælder i f.eks. Sverige og måske også mere end dem, der gælder i Danmark, tror jeg.

Forslaget indeholder også regler, som vedrører tidsfrister for dokumentadgang, og adgang skal som oftest også være gratis.

Et spørgsmål, som Sverige og Danmark, England, Irland og Holland især har beskæftiget sig med det seneste år, er, hvorvidt reglerne kunne få en negativ indvirkning på de nationale regler om offentlighed. Der var et svensk forslag om, at alle anmodninger om adgang til EU-dokumenter i nationalstaten skulle henvises til Bruxelles, og der var faktisk flertal for det forslag. Jeg er statssekretær med ansvar for de her spørgsmål i Sverige, og vi var meget bekymret over det her forslag. Sådan et forslag ville for Sverige være i direkte konflikt med vores grundlov og være i strid med vores offentlighedslov, som har været gældende i flere århundreder.

Vi har altid sagt, at øget åbenhed og gennemsigtighed i unionen ikke skal føre til mindre åbenhed i medlemsstaterne. For de skandinaviske lande har det måske været det væsentligste spørgsmål i processen.

Hvor er vi så i dag? Kommissionens forslag havde ikke til formål at påvirke den nationale lovgivning, og Parlamentet har hele tiden sagt, at det også var på den måde. Derfor er jeg glad for at kunne sige Dem, at forslaget ikke griber ind i nationale myndigheders beføjelser til at træffe beslutninger i nationale lovgivninger, og det er også gjort klart i præambelen.

I nogle tilfælde vil medlemsstaterne skulle rådføre sig med den institution, dokumentet kommer fra, men det er den nationale lovgivning, der gælder. Og jeg vil gerne takke Danmark for den styrke, hvormed Danmark igen og igen har argumenteret for, at disse regler ikke må påvirke reglerne i medlemsstaterne. Jeg vil også gerne takke Europa-Parlamentet for at have arbejdet i den samme retning.

Så vil jeg sige lidt om følsomme dokumenter. I august sidste år besluttede et flertal af medlemsstaterne, at visse dokumenter, som har med den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik at gøre, skulle falde uden for de regler, der gælder for aktindsigt. Men der er mange medlemsstater, der ønsker, at det også skulle gælde i de nye regler på grundlag af artikel 255, og det er nu klart, at disse dokumenter vil falde inden for de regler, der gælder under artikel 255. Alle anmodninger om adgang til sådanne dokumenter vil blive underkastet en særlig analyse, og man vil se på, om der skal gøres en undtagelse gældende, og hvis der kommer et negativt svar, vil ansøgeren kunne henvende sig til ombudsmanden eller EF-Domstolen.

Men der er nogle særlige regler vedrørende følsomme dokumenter. Følsomme dokumenter er dem, som er klassificeret som hemmelige eller fortrolige. De skal altså være klassificeret i overensstemmelse med de regler, der gælder i en af institutionerne, og disse regler skal være offentlige. Desuden skal de klassificeres for at beskytte essentielle interesser for unionen: offentlig sikkerhed, forsvars- og sikkerhedsspørgsmål, sådan som de fineret for undtagelser. Dem, som kan anføre det, er kun de personer, der har adgang til de pågældende dokumenter, og som jeg sagde før, skal disse personer vurdere, om nogle af undtagelserne kan finde anvendelse.

Klassificeringen vedrører altså også, hvem der kan foretage denne her vurdering, og igen er det sådan, at et negativt svar betyder, at ansøgeren så kan henvende sig til Domstolen, og hvert år skal institutionen offentliggøre en rapport om antallet af afvisninger af følsomme dokumenter. Hovedreglen er, at man skal angive og henvise til de følsomme dokumenter i listen over dokumenter.

Når det gælder indkommende dokumenter, så kan den tredjemand, som har indført dokumentet, modsætte sig offentliggørelse og kan modsætte sig, at dokumenterne bliver opført på dokumentlisterne.

Der er mange medlemsstater, som har argumenteret for, at alle parter altid skulle have en vetomulighed for alle typer af dokumenter, og de nuværende regler dækker ikke tredjepersoner. Så de nye regler her er et skridt fremad. Det er ikke perfekte regler, men det er et skridt i den rigtige retning.

Mine damer og herrer, medlemmer af Folketinget, jeg vil gerne lige konkludere: Inden for en måned har vi måske traktatbaserede regler om aktindsigt vedrørende Europa-Parlamentet og Rådets dokumenter. Vi er tæt på, men vi er der ikke helt endnu. Der er forskellige hurdler tilbage. Hvis vi kan klare dem, så får vi en juridisk retsakt, som giver europæiske borgere aktindsigt til EU-dokumenter. Men det vil kun være ét skridt i den retning, hvor vi åbner Europa. Øget gennemsigtighed er en fortløbende proces. Der er mange aktiviteter i den pyramide, som vi jo så tidligere. Derfor er det sådan, at udkastet også giver mulighed for, at reglerne senere skal revideres, og det skal ske senest 31. januar 2004.

Da vil Kommissionen komme med en rapport om reglerne og om nødvendigt foreslå ændringer til dem. Datoen er fastsat, blot nogle få måneder før det næste valg til Europa-Parlamentet, og det er min opfattelse, at processen kun kan køre i én retning: øget gennemsigtighed, således at unionen bringes nærmere til borgerne. Der vil nye regler være et vigtigt skridt i den retning. Tak for Deres opmærksomhed.

Ordstyrer:

Tak for det, og vi går straks videre i programmet og byder velkommen til Michael Cashman, som sidder i Europa-Parlamentet og har været ordfører for betænkningen om aktindsigt. Velkommen til, og lad mig benytte lejligheden til også at sige, at vi har ofte – når vi har holdt høringer i Folketinget og i Folketingets Europaudvalg – syntes, at det var nok, at vi lyttede til os selv og hinanden i Danmark. Men vi har faktisk ved denne konference her, og jeg også, kan blive stilen fremover, sørget for at invitere oplægsholdere her fra det svenske formandskab og Europa-Parlamentet. Det kunne jo godt være, vi faktisk kunne berige den danske debat på en række områder ved også at høre synspunkterne live.

Værsgo, Michael Cashman, ordet er dit.

Michael Cashman, MEP:

Tak for det. Det går ikke så godt med mit danske, så jeg bliver nødt til at slå over i engelsk.

Det er jo sådan lidt ironisk, at i dag – den 23. april – er det Shakespeares fødselsdag, så kan jeg igen citere: Frem til broen, kære venner, endnu en gang, eller måske skulle jeg sige: Gennemsigtighed eller ingen gennemsigtighed, det er spørgsmålet ... Men lad mig nu afholde mig fra det og blot sige tak for invitationen til at komme her. Tak til statssekretæren, fordi han stjal min tale lige nu. Jeg skal skynde mig at sige, at vi ikke vi skulle tale om, for det vi taler om her i dag er åbenhed. Det er også passion, men mere end noget andet er det detaljer, og derfor vil jeg måske undertiden virke kedelig for at kunne afspejle tingene korrekt.

Før jeg gør det, skulle jeg måske lige sige noget om den proces, vi har været igennem, som jo i sig selv er blevet kritiseret. Der er en proces i Rådet, Kommissionen og Parlamentet, altså disse treparts-møder. Vi mødtes i hemmelighed, siger folk. Nonsens! siger jeg. Hvis man har forsøgt at komme med til møderne i Udvalget om Borgernes Friheder og Rettigheder, så har man i hvert fald kunnet høre en fuld rapport over de diskussioner.

På samme måde har de andre ordførere, skyggeordførere, også været inviteret, og blandt dem var finske, danske og svenske repræsentanter.

Trepartsprocessen har været absolut nødvendig på grund af de forpligtelser, der ligger i traktaten, som jo går ud på, at vi skal gennemføre en forordning baseret på artikel 255 her inden maj 2001. Der var jo det med Santer-Kommissionen, der gik ned, og derfor kunne den jo ikke selv fremlægge sine forslag effektivt. Da forslagene så fremkom, var det sådan, at Parlamentet indbyrdes diskuterede, hvilket udvalg der skulle have kompetencen til at diskutere det. Det var en diskussion, der beklageligvis stod på i hele ni måneder. Derefter fik vi så et fransk formandskab, som ikke var en tøddel interesseret i det her spørgsmål, så det var først, da vi fik et svensk formandskab, at dette dokument, som jeg mener er et af de vigtigste, som Europa-Parlamentet forholder sig til og vil forholde sig til de næste 5 år, kom frem. Det var først, da det svenske formandskab tog over, at der kom om virkelig politisk kraft i det.

Jeg har bestemt ikke noget imod at være åben og gå ind for gennemsigtighed her. Ved vores første møde med ambassadørerne – og det var faktisk den svenske ambassadør – da talte vi om det her, for under det franske formandskab havde vi ikke et sådant møde. Men det er utrolig vigtigt, at vi så er kommet videre.

Den proces, vi nu er i gang med, betyder, at vi får tingene gennemført, vi får forordningen om åbenhed og gennemsigtighed gennemført på det tidspunkt, som vi skal. Det er et første skridt. Det er ikke perfekt, det må jeg sige. Og jeg får nok flere fjender end venner, men det er sådan i EU-politikken, at i Den Europæiske Union, som er i sin spæde barndom, må politikerne også have mod til at være upopulære på kort sigt og gøre det, der er rigtigt, retfærdigt på lang sigt. Det afviger jeg ikke fra.

Når jeg nu har sagt det klart, så lad mig prøve at komme med nogle af de væsentligste punkter, som er berørt i dokumentet, og hold endelig fast i mig tidsmæssigt, for det er vigtigt, at der også bliver tid til dialog bagefter. Jeg vil godt sige noget om det princip, at beslutningerne skal tages så åbent og så tæt ved borgerne som muligt. Det er citater fra de indledende bemærkninger i dokumentet, hvis I undrer jer over, hvad jeg henviser til. Det giver borgerne mulighed for at deltage i beslutningsprocessen og betyder, at beslutningsprocessen og den demokratiske proces dermed bliver mere ansvarlig. For vi har brug for mere ansvarlighed. Det giver bedre politik, og det giver bedre politikere. Det var et citat fra mig, ikke fra de indledende bemærkninger i forordningen.

Nej, vi skal have styrket demokratiet, respektere de fundamentale rettigheder, som de står i artikel 6 i traktaten og også i charteret om de grundlæggende rettigheder.

Det er sådan, at EKSF- og Euratom-traktaterne ikke nødvendigvis er omfattet i henhold til artikel 21 i forhold til Amsterdamtraktaten, og derfor er dokumenter, som vedrører aktiviteter, der falder ind under de to traktater, ikke nødvendigvis omfattet. Men før jeg går videre til selve teksten, så lad mig lige blive færdig med de indledende bemærkninger, for det er utrolig vigtigt, når man hører spørgsmål eller noget, der bliver sagt forkert om, hvilken indvirkning det vil have på den nationale praksis og lovgivning. For at sikre, at denne forordning fuldt ud kan gennemføres på alle unionens aktiviteter, er det sådan, at alle organer institutionerne har etableret, skal anvende de principper, der er fastlagt i forordningen.

Det betyder, at hvis der kommer etagentur, et separat organ, så betyder det ikke, at man kan undslå sig sit ansvar af den grund.

Det er også utrolig vigtigt, at det ikke er noget, der er i modstrid med den aktindsigt, der er i medlemsstaterne i forhold til myndigheder, det indskrænker ikke undersøgende organer og myndigheders rettigheder, som de måtte have i forvejen.

Lad mig prøve at gå lidt mere ind i detaljen, og det er klart, at jeg gerne svarer på uddybende spørgsmål senere. I artikel 2 står der noget om omfanget og hvem, der skal drage fordel af det. Jamen, alle borgere i EU eller virksomheder, der har registreret kontor i en medlemsstat, har adgang til Europa-Parlamentets, Kommissionens og Rådets dokumenter, underkastet principperne – og det er vigtigt – principperne, grænserne og de betingelser, næret i den nuværende forordning. Det er altså forordningen, der skal definere grænserne, de skal ikke defineres udenfor.

Noget andet, der også er vigtigt, er, at institutionerne kan give adgang til dokumenter til fysiske personer eller virksomheder, som ikke er bosiddende eller har registreret kontor i EU. Det er et vigtigt demokratisk princip, at det kan lade sig gøre.

Artikel 2, stk. 3 – meget vigtigt – det skal gælde alle dokumenter, som en institution er i besiddelse af, dvs. både dokumenter, som er udformet af institutionen, og som den har modtaget, og det vedrører alle aktivitetsområder inden for Den Europæiske Union.

Følsomme dokumenter, som vi også hørte statssekretæren nævne før, er altså dokumenter, der defineres senere, og de skal underkastes en særlig behandling i overensstemmelse med denne artikel. Det er igen noget, som visse kommentatorer har overset, at i artikel 2, stk. 6 står der, at der ikke må være nogen præjudice i forhold til den aktindsigt, som institutioner måtte have, på grundlag af international lovgivning eller internationale institutioners regler.

Tredjepart er fysiske eller juridiske personer eller enheder uden for de pågældende institutioner. Det er medlemsstaterne, det er alle institutioner, det er alle øvrige organer eller institutioner, der måtte være involveret. Det har man kritiseret, for her står der noget om, at en medlemsstat kunne være en tredjepart i et sådant forhold. Men hele dette med nærhed til borgerne – hvis man ikke er tredjepart, så er der jo ingen subsidia er der? Så er man jo ikke en uafhængig stat, og i denne artikel – artikel 3, stk. b – står der, at vi er uafhængige medlemsstater i Den Europæiske Union. Derfor agerer vi undertiden som tredjepart.

Der har også været henvisninger til artikel 4. Artikel 4 mener jeg er hovedstenen i denne forordning: Undtagelserne. Der, hvor man ser bort fra offentlighedens interesse, kan man sige. Ordlyden er utrolig vigtig, og når det her garanteret kommer for retten, vil man gå ud fra den engelske udgave, og derfor vil jeg godt være utrolig præcis med hensyn til sproget her. Det er nemlig blevet fejl citeret. Man har sagt, at det her var tvingende. Jeg kan kun sige to ord til det: Elendigt vrøvl! Ordlyden er meget præcis. Institutionerne skal afslå adgang til dokumenter, hvis udbredelsen kunne underminere beskyttelse. Man skal bevise, at hvis det bliver udbredt, så vil det underminere beskyttelsen inden for følgende specificerede områder, ikke sandt? Det skal der til, for at man ikke kan offentliggøre det.

Det kan være beskyttelsen af offentlighedens interesse med hensyn til offentlig sikkerhed, forsvar af internationale forbindelser, forbindelserne mellem medlemsstater. Det kan være finansielle og økonomiske interesser. Det kan være princippet om den enkeltes integritet, især som det også står i fællesskabets lovgivning. Det går også videre her. Statssekretæren var inde på det, men det, diskussionen gik på, var, at med hensyn til personlige data skulle der være en ret til adgang. Men det kunne gå imod eksisterende regler.

Men der står også yderligere, at man kan nægte adgang, hvis afsløring af oplysningerne kunne være til ugunst for kommercielle interesser og lign., medmindre der er en stor offentlig interesse i at få tingene afsløret. Det er jo sådan, at vi har diskuteret dette indtil sidste øjeblik, og man kan sige, at det individuelle er taget ud. Lad mig læse videre, hvad der står nu: Hvis noget er til internt brug inden for en institution, kan man afslå, såfremt afsløringen af det alvorligt ville underminere. Det er det med, at det skal underminere, der gør, at man kan sige nej.

Artikel 5: Dokumenter i medlemsstaterne. Det har der også været meget opmærksomhed om, og jeg ved ikke rigtig, om der bliver enighed om det her i eftermiddag, men det er i hvert fald noget, der har været diskuteret. Hvis man får en anmodning fra en institution? Ja, medmindre det er klart, at dokumentet skal eller ikke skal udleveres, så må man se på det. Hvis ikke det er dækket af en undtagelse, så kan man godt udlevere det. Hvis det ikke fremgår klart, så må medlemsstaterne konsultere, høre den pågældende institution for at kunne træffe en beslutning i overensstemmelse med de nationale ordninger.

Nationale ordninger: Hvor der ikke er nogen lovgivning, ser man på praksis, på jurisprudensen. Hvor der er lovgivning, ser man på den.

Der er forskellige andre artikler, formand og ærede medlemmer, som jeg ville elske at gennemgå, men der er ikke tid til det hele.

Følsomme dokumenter er jo taget op som et særskilt punkt, artikel 9. Det kunne være, jeg ligesom skulle begynde at afslutte ved at sige noget om det. For disse følsomme dokumenter defineres ganske præcist. Følsomme dokumenter er – og så kan jeg læse videre her – dokumenter, som beskytter – der står, at det skal være tophemmeligt, hemmeligt eller fortroligt – væsentlige interesser for EU eller en eller flere af de områder, der er dækket af 4.1.a., dvs. den offentlige sikkerhed, forsvar, militære anliggender osv.

Ja, formand, det kan være, jeg skal slutte med det nu. Der bliver masser af ballade. Ingen tvivl om det. Der vil blive fejl citeret en masse. Det er jeg heller ikke i tvivl om. Vi underminerer ingen national grundlov, forfatning, det er helt sikkert. Det er slet ikke hensigten, men der skal være respekt for nationale og internationale forpligtelser. Det, vi forsøger at gøre, er at eksportere den nordiske tilgang til spørgsmål om åbenhed og gennemsigtighed. Og det tror jeg, der er muligheder for. Selvfølgelig kunne man bare falde hen i slagsmål og skepsis over for EU, eller man kunne ligesom anerkende, at EU-projektet er et barn i sin vorden, næsten – det har i hvert fald kun nået kravlestadiet. Jeg synes ikke, det skal sparkes omkuld, når det forsøger at gå. Nej, sådan skal det ikke være. Lad os komme op, lad os tage de første skridt.

Lad os beskytte vore nationale interesser, men lad os ogs ; være klar over, at vi kan opnå meget mere, hvis vi handler sammen, end vi nogen sinde kan opnå hver for sig, og at vi i fællesskab kan bringe EU meget tættere på borgerne og give mere ansvarlighed.

Tak for jeres opmærksomhed

Ordstyrer:

Mange tak til Michael Cashman, og vi går straks videre med Mogens Blicher Bjerregaard, der er formand for Danmarks Journalistforbund. Velkommen til.

Mogens Blicher Bjerregaard, formand for Dansk Journalistforbund:

Tak for invitationen og tak til Europaudvalget for at have taget initiativet til denne høring.

Når EU-eksperterne meget klogt har sørget for, at åbenhed eller offentlighed i EU's forvaltning er blevet en del af Amsterdamtraktaten, så skyldes det – som det også er blevet sagt herfra – at det er et helt centralt element, hvis EU skal have en fremtidig berettigelse, tror jeg. Åbenhed eller offentlighed sikrer troværdighed omkring informationerne fra EU. Det sikrer en stærk bevidsthed hos politikere og embedsmænd om, at alle ter i princippet skal kunne tåle dagens lys, og det sikrer større indsigt i det arbejde, der foregår.

EU eksisterer nok i kraft af politikernes vilje og embedsmændenes aktive medvirken, men EU overlever kun i kraft af befolkningernes opbakning. Jeg tror også, det var det, Michael Cashman nævnte her til sidst. Opbakning til en demokratisk institution opnås bl.a. på baggrund af størst mulig åbenhed, og det er så selvfølgelig den væsentligste årsag til, at vi i Dansk Journalistforbund interesserer os for åbenheden, både i Danmark og på internationalt plan.

Det skyldes også, at vi har de mere – hvad kan man sige – medlemsmæssige interesser i hele tiden at forbedre de professionelle arbejdsvilkår for vores medlemmer, og at medierne netop er med til at påvirke demokratiet og derfor skal have adgang til offentlige dokumenter, og det skal den enkelte borger naturligvis også.

Et helt afgørende element i den tillid, EU gerne ser fra unionens borgere, er en grundlæggende respekt for informationsfrihed og for ytringsfrihed, sådan som det også er beskrevet i den europæiske menneskerettighedskonvention, og det er også baggrunden for de intentioner, der har været i Amsterdamtraktatens artikel 255.

Hvad er så mest mulig åbenhed set i relation til det udkast, der nu ligger på bordet fra EU? Og her tænker jeg på Europa-Parlamentets seneste kompromisændringsforslag, hvortil der så endda her meget sent er kommet nogle yderligere få justeringer. Det er punkt 1 at få færrest mulige undtagelser fra aktindsigt. Det er punkt 2 at få gennemsigtighed mellem EU's kontorer og som punkt 3 at tidsfrister, proceduren for behandling af sager tilfredsstillende. Og så er der hensynet til mediernes særlige rolle. Jeg vender senere tilbage til de 4 punkter.

Kompromisforslaget består af forbedringer, men også tilbageskridt i forhold til de tidligere udgaver, og desværre er udkastet langt fra dansk lov, og jeg kunne godt frygte en negativ påvirkning på vores egen offentlighedslov, hvis der ved siden af eksisterer et sæt EU-regler, der er ringere. Derfor håber jeg, at de forsikringer, som både Hans-Eric Holmqvist og Michael Cashman er kommet med, holder, og at der bliver fulgt op på dem. Det har været godt at høre de intentioner, der er hos både Hans-Eric Holmqvist og Michael Cashman.

Jeg så i marts et dokument – et af de dokumenter, der har været undervejs i det her forløb – der fastslog den enkelte medlemsstats egen lovgivning. Det har vi jo også været inde på i de sidste indlæg. Som jeg har forstået det, men det kan være, jeg tager fejl, virker det, som om den bestemmelse er væk. Og ikke nok med det. Den er suppleret af en ny bestemmelse i artikel 6 a, stk. 6, og her står der, at medlemsstaterne træffer foranstaltninger for at sikre, at principperne i nærværende artikel – og det er den, der handler om følsomme dokumenter og i artikel 4, den om undtagelserne – respekteres i forbindelse med behandlingen af begæring om aktindsigt i følsomme dokumenter.

Her kan man med andre ord frygte, at det betyder, at medlemsstaterne skal indordne sig efter EU's regler og dermed tilpasse de nationale, når det gælder EU-dokumenter. Det er et alvorligt tilbageskridt, hvis det kan tolkes sådan. Men hvordan skal det ellers forstås?

Så vil jeg sige noget om undtagelserne. Fra EU's side har man gjort sig store anstrengelser for at sikre en række undtagelser fra bestemmelserne. Nogle af undtagelserne afviger markant fra det, vi kender gennem dansk lovgivning og i endnu højere grad gennem svensk og finsk lovgivning. Alene den kendsgerning, at en afsender af et dokument skal kunne bede om at få klassificeret dokumentet, synes jeg er et alvorligt problem. Det er ganske vist under henvisning til

en række bestemmelser om, hvilke interesser der kan begrænse aktindsigten. Til gengæld er det overskrifter med den brede pensel, så med lidt fantasi kan man få et dokument ind under de regler. Der må man jo så håbe på intentionerne. Ellers svækker det troværdigheden omkring åbenheden.

I ændringsforslaget fra Europa-Parlamentet er der løbende sket justeringer, nemlig når det gælder beskyttelsen af offentlighedens interesse med hensyn til den indre sikkerhed, militære anliggender og de vitale interesser vedrørende internationale forbindelser. Jeg anerkender, at der også er sket forbedringer her. Men jeg vil gøre den anmærkning, at der i forhold til de militære anliggender ikke er taget hensyn til, at der er forskel på, om det drejer sig om politiske dokumenter, eller om det drejer sig om de mere operationelle, militære dokumenter. Når det er en undtagelse med den formulering, jamen så viftes alle militære papirer væk fra offentlighedens søgelys, hvis man ønsker det.

De brede formuleringer kommer også, når det gælder økonomipolitik. Selvfølgelig kan der være finanspolitiske og valutapolitiske sager, der skal kunne beskyttes, men en så bred formulering som »økonomipolitik« giver politikere og embedsmænd for frit spil til at klassificere dokumenterne. Det betyder, at praksis får utrolig stor betydning, og her har politikerne efter min opfattelse en meget ansvarsfuld opgave i at sørge for mest mulig åbenhed. Her bliver opgaven for politikerne primært at tænke i muligheder fremfor at tænke i begrænsninger.

Videre i forbindelse med beskyttelsen af forretnings- og erhvervshemmeligheder fremstår kompromisforslaget, som om der her er sket en meget væsentlig indskrænkning af undtagelserne. Det tror jeg desværre ikke der er. For igen den brede pensel: forretningsmæssige interesser, herunder intellektuelle ejendomsrettigheder kan godt dække over meget. De intellektuelle ejendomsrettigheder er umiddelbart, som man ser det, et ejendommeligt område at beskytte i forhold til aktindsigten, i hvert fald for så vidt angår ophavsret. Ophavsretten er jo ikke afhængig af, hvorvidt der er aktindsigt eller ej. Åbenhed betyder blot, at man får lejlighed til at se og læse dokumenterne, sådan at man kan bruge oplysningerne i sit videre arbejde, undersøgelser eller hvad anledningen nu er til, at man har søgt aktindsigt. Indsigten giver ikke adgang til f.eks. at mangfoldiggøre materialet.

Men hvis det drejer sig om patentrettigheder, som af klart forretningsmæssige grunde skal beskyttes, så skal det selvfølgelig kunne lade sig gøre, men så synes jeg, man skal skrive det mere præcist i stedet for.

I beskrivelsen af forretningsmæssige interesser har vi igen den brede formulering. En formulering, som udover at være for bred også kan være en hindring for, at vi herhjemme kan kaste os ud i en større åbenhed. Åbenhed i helt og delvis offentligt ejede aktieselskaber på lige fod med, hvad der gælder for de offentlige myndigheder, og på samme måde ville det da også være rigtigt ud fra offentlighedsprincippet herhjemme at få mere åbenhed omkring offentlige licitationer, for bare at nævne nogle eksempler. Hvis der var knapt så brede formuleringer i det europæiske, kunne det være det fik en mere positiv afsmitning i det danske.

Her vil jeg gerne tilføje, at jeg har set i en kopi af en skrivelse fra Danske Dagblades Forening, at også udgiverne er meget kritiske over for de undtagelsesbestemmelser, der er listet op. Undtagelsesbestemmelser, som ikke er sigtsmæssige i et åbent, demokratisk system.

Så til de interne dokumenter. Begrebet interne arbejdsdokumenter får i EU, som jeg ser det, og som det fremgår af det, man læser, en langt mere vidtrækkende betydning, end vi kender det i Danmark og de øvrige nordiske lande. EU opererer med tre institutioner: Det er Kommissionen, det er Parlamentet, og det er Ministerrådet, og dokumenter, som sendes inden for hver af de tre institutioner, betragtes som interne arbejdsdokumenter. Så her er det virkelig vigtigt at gøre meget for, at interne arbejdsdokumenter bliver så åbne som muligt. Nu kan det selvfølgelig være svært at drage direkte sammenligninger, men lad mig gøre det alligevel. Det svarer til, at den danske regering skulle forstås som én instans, sådan at et dokument sendt fra Forskningsministeriet til Kulturministeriet i Danmark skulle være et internt dokument, men det er det ikke.

Men det er det altså i EU, når det sendes fra den ene kommissærs departement til den andens. Hvordan skal jeg ellers læse det, der står? Det er, synes jeg, en unødvendig indskrænkning. Det, en myndighed har brug for, er at kunne udarbejde interne notater, som bliver anvendt i en forberedende fase, hvor politikere og embedsmænd skal have lejlighed til at tænke tanker i et frirum, selvfølgelig, skrive dem på et papir i et lukket rum, ellers bliver der bare opfundet nye lukkede rum, det er jeg udmærket klar over. Men når tankerne begynder at udkrystallisere sig, når der begynder at være notater, som sendes andre steder hen, så er der tale om et papir, som offentligheden naturligvis skal have adgang til.

Ikke nok med at der er begrænset aktindsigt i interne arbejdsdokumenter, det gælder også dokumenter fra lobbyistorganisationer, og i artikel 4, stk. 3 i det kompromisændringsforslag, jeg har set, står der: Aktindsigt i et dokument, som en institution har udarbejdet til internt brug eller modtaget, og som vedrører en sag, hvori der endnu ikke er truffet afgørelse i institutionen, kan afslås, hvis osv. – altså også et dokument, som er et.

I kompromisforslaget står der, at aktindsigt i et internt dokument kan afslås, hvis udbredelsen kunne være til betydelig skade for institutionens beslutningstagen, og så kommer det: medmindre der er en mere tungtvejende offentlig interesse i udbredelsen af dokumentet. Og her hørte vi jo hele tiden Michael Cashman komme med de omvendte formuleringer. Jeg håber, at de der omvendte formuleringer kommer til at skinne igennem i det endelige forslag, således at de r skal være mere tungtvejende grunde for at afslå aktindsigt. Ideen i demokratiet er jo – som det også har været nævnt – at borgerne skal tage del i beslutningsprocessen.

Kompromisforslaget lægger også op til, at den enkelte medlemsstat skal kunne nedlægge veto mod offentliggørelse, og her synes jeg, vi er ude på en glidebane. Og så er det vel heller ikke korrekt at betragte en medlemsstat som tredjemand, men det har vi jo så hørt nogle andre argumenter for her. Endelig bør det vel heller ikke være tredjemanden selv, der bestemmer, hvorvidt et dokument kan offentliggøres eller ej. Det afgøres alene af myndigheden i henhold til offentlighedsreglerne.

Så til frister og procedurer. EU lægger op til en sagsgang, som må siges at være i modstrid i intentionerne om mest mulig åbenhed. Hvor vi i Danmark skal have svar på en henvendelse om aktindsigt inden for 10 dage, så er der i EU en frist på 3 uger, en frist, der kan forlænges med yderligere 3 uger, og så er der en anmodning, der kan/skal bekræftes, og herfra kan der gå yderligere 3 uger plus 3 uger, så inden journalisten eller borgeren har fået udleveret de ønskede dokumenter – hvis de altså ikke falder ind under de mange undtagelsesbestemmelser – så kan der gå op til 3 måneder, fra der er søgt aktindsigt, til man får den faktiske indsigt.

Fælles for de tre områder, jeg her har nævnt, nemlig undtagelserne, de interne dokumenter samt fristerne, hvis de vel at mærke kan få et omfang, som man på grund af de bløde formuleringer kan frygte, er det, at institutionerne vænner sig til, at det er begrænset, hvor meget aktindsigt, der søges, hvis journalisten eller den enkelte borger skal bruge for mange ressourcer på papirgang og klager. Journalisterne vænner sig til, eller rettere sagt fortsætter med at søge oplysninger ad andre kanaler. Åbenheden bliver ikke udnyttet, og grænserne bliver ikke prøvet af i tilstrækkelig grad. Og så kan sådan en arbejdsform smitte. Jo længere væk fra Bruxelles, des vanskeligere bliver det at få informationerne, man ikke kan få gennem aktindsigt, fordi det er mere naturligt at bruge de personrelaterede kanaler.

Her vil jeg dog sige, at mulighederne for at få direkte adgang til registrene – også gennem Internettet – er et rigtig opløftende og et godt skridt i den retning, det skal have. Det kræver så en hurtig opregistrering af registrene for at det kan få den ønskede effekt, men jeg ser da heller ikke, at der er noget, der skulle forhindre dette.

Så til det fjerde punkt: mediernes særlige rolle. I teksten lægges der heller ikke op til, at medierne skal have en særlig behandling. Det gør der for så vidt heller ikke i den danske lovtekst, hvor der ikke sondres mellem pressens og den almindelige borgers adgang, men alligevel! I Justitsministeriets vejledning herhjemme fremhæves det, at offentlige myndigheder bør være særlig villige til at orientere pressen telefonisk om, hvad der er påtænkt i bestemte sager, selv om der ikke i henhold til offentlighedsloven er pligt til at give den form for aktindsigt.

Der står videre specifikt i vejledningen: Når pressen eller andre massemedier over for rette myndighed fremsætter begæring om aktindsigt i dokumenter, som ikke omfattes af lovens undtagelsesbestemmelser, er myndigheden forpligtet til at efterkomme begæringen. Et uberettiget afslag på en begæring om aktindsigt vil som regel kunne omgøres af en overordnet myndighed, og kan efter omstændighederne indebære en tjenesteforseelse. Det er noget, der står, specielt i forhold til mediernes rolle.

Nu kender vi af gode grunde ikke det samlede materiale, som skal danne grundlag for de europæiske regler, men jeg vil så bare håbe på, at der også her kommer nogle vejledninger, som fremhæver mediernes særlige betydning.

Samlet set betyder forslagene, som de ligger her, at politikere og embedsmænd efterfølgende får et meget stort ansvar for, hvordan reglerne vil blive forvaltet. Det kan derfor ikke understreges nok, at alle parter skal have for øje, at mest mulig åbenhed øger troværdigheden omkring EU's arbejde, som mange i forvejen opfatter som uigennemskueligt. Og i både det afsluttende og det efterfølgende arbejde er budskaberne derfor: Reducér gelsesbestemmelserne, væk med de brede formuleringer, erstat dem med det absolut nødvendige, øg mulighederne for at åbne de interne arbejdsdokumenter. Alene en regel om, at et dokument ikke er internt, hvis det bliver sendt fra en kommissærs afdeling til en anden, ville hjælpe betydeligt.

Forkort de lange tidsfrister, de kommer til at virke hæmmende. Giv medierne de bestemmelser, der sikrer dem en særlig hurtig sagsbehandling, fordi medierne netop arbejder på borgernes vegne.

Til slut vil jeg sige: Åbenhed er ikke noget, EU skal beskytte sig mod. Åbenhed er en enestående mulighed for at øge interessen og forståelsen for EU og dets arbejde.

Ordstyrer:

Mange tak for det, og efter Mogens Blicher Bjerregaard fra Dansk Journalistforbund tager vi Oluf Jørgensen, der er afdelingsforstander ved Danmarks Journalisthøjskole i Århus. Velkommen til.

Oluf Jørgensen, afdelingsforstander ved Danmarks Journalisthøjskole:

Tak for invitationen.

Gennemsigtighed er, som formanden viste os, et overordnet begreb, som både dækker over åbenhed, herunder ikke mindst aktindsigt, det dækker over en enkel og klar lovgivning, og det dækker over aktiv information.

Jeg vil koncentrere mig om de aktuelle forslag til nye EU-regler om aktindsigt, og mine kommentarer bygger på de seneste kompromisændringsforslag, jeg har set, fra 4. april og 19. april.

Men først nogle enkelte bemærkninger om de andre krav til gennemsigtighed. Vi får jo mere og mere information. Vi behøver faktisk ikke retsregler for at få information. Enhver moderne organisation med respekt for sig selv informerer aktivt, og det gør EU så sandelig også. Vi får også i stigende grad mulighed for direkte adgang til informationer via Internettet – både fra andre lande og organisationer. EU har også taget I tte i brug, og forslagene til nye regler forpligter EU til at fortsætte med aktiv information via nettet, og det er godt. Men der stilles ikke præcise krav i de forslag, jeg har set. Der anvendes bløde formuleringer såsom »i videst muligt omfang« og »hurtigst muligt«. Om det fører til reelle ændringer i den aktive formidling, som allerede sker, er svært at vide.

De aktuelle forslag om aktindsigt er i store træk rimelig klare, men på ét punkt lever de aktuelle forslag ikke op til elementære krav om klarhed. Det handler om det vigtige spørgsmål, om de nye regler forpligter nationalstaterne og dermed kan tilsidesætte nationale regler om aktindsigt. Det er helt åbenbart et meget vanskeligt spørgsmål i forhandlingerne, og man har ikke kunnet nå – så vidt jeg kan skønne – tligt kompromis, og i stedet slører man i mine øjne problemet med ordvalget.

Men der er tale om en forordning, som er på vej. Og en forordning er bindende i alle enkeltheder, som der også står i de sidste udgaver, og gældende umiddelbart i hver medlemsstat. Artikel 11. EU-regler *har* forrang for national ret. Det gøres ganske klart, at nationale myndigheder *skal* respektere, når EU-organer stempler dokumenter fortroligt for at beskytte offentlige interesser. Artikel 6 a. Det kan handle om Europol, Schengen, militære anliggender, økonomisk politik, bistand til ulande, EU's indsats i relation til international handel m.v.

Uden for disse tilfælde hvor det er offentlige interesser, der beskyttes, i andre tilfælde har de nationale myndigheder den endelige beslutning om aktindsigt i dokumenter, de har i besiddelse – også EU-dokumenter, men der er forskellige formuleringer, som indeholder kraftige henstillinger om at følge EU's principper. Men formuleringerne er sådan slørede. Cashman har i sin sidste begrundelse fra 19. april nævnt, at medlemsstaterne træffer d beslutning i overensstemmelse med national lov og praksis. Jeg håber, det er rigtigt. Men jeg er nødt til at sige, at det er tvivlsomt, om denne forklaring kan holde sammenholdt med ordlyden i teksterne.

F.eks. står der jo i betragtning 12: Denne forordning hverken tilsigter eller medfører en ændring af den nationale lovgivning om aktindsigt. Det er dog klart, at medlemsstaterne i kraft af det princip om loyalt samarbejde, der anvendes mellem fællesskabsinstitutionerne og medlemsstaterne, skal sørge for ikke at hindre anvendelsen af denne forordning, og – er det tilføjet i sidste omgang – skal respektere EU-institutionernes sikkerhedsregulativer. S&a om det.

Starten på denne meget spændende lovgivningsproces var jo Kommissionens forslag for ca. 1 år siden. Det var et meget ringe forslag, synes jeg, set med offentlighedsbriller. Men håbet blev tændt, da Europa-Parlamentet med Cashman som ordfører i efteråret fremlagde de første ændringsforslag. Det var et rigtig godt ændringsforslag, en god betænkning, der blev skrevet i november 2000. Men der er sket ændringer senere i kraft af forhandlingerne, og nu forholder jeg mig til de seneste kompromisændringsforslag, jeg har set.

Medlemsstaterne kan for det første forlange fortrolighed i dokumenter, de sender til EU. Desværre er der en protokol til Amsterdamtraktaten, der gør det vanskeligt at slippe med denne begrænsning. Men den er alvorlig, fordi vigtige elementer i den politiske beslutningsproces i EU kan holdes skjult. Det er på høje tid at tage et opgør med tankegangen i det traditionelle diplomati. EU er ikke udenrigspolitik, og derfor er det forkert stadig væk at have denne begrænsning med, som bygger på det traditionelle diplomati.

Der kan naturligvis være grund til at holde forhandlingsstrategier tæt til kroppen, når man skal deltage i nogle forhandlinger, men det er jo svært at forstå, at dette hensyn kan begrunde, at dokumenter hemmeligholdes for offentligheden, når de samme dokumenter udleveres, fremsendes til modparterne i forhandlingerne og i mange tilfælde til diverse professionelle aktører i diverse brancheorganisationer osv. Så er det kun offentligheden, der ikke må få besked.

De offentlige interesser, der ifølge forslaget kan beskyttes mod aktindsigt, kan som nævnt handle om politisamarbejde, Schengen, militære anliggender, international handel osv. Der skal på disse områder ikke ske en afvejning med offentlighedens interesser. Det er faktisk en forringelse sammenlignet med de eksisterende EU-regler om aktindsigt, sådan som de er anvendt af førsteinstansretten.

Forslaget har endvidere en bredt formuleret undtagelse, som nævnt af Mogens Blicher, for forretningsmæssige interesser, herunder intellektuelle rettigheder. Den undtagelse giver muligheder, jeg synes vide muligheder. Forretningsmæssige interesser! Havde man dog bare skrevet forretningshemmeligheder. Men forretningsmæssige interesser, det er jo hvad som helst. Vide muligheder for at hemmeligholde oplysninger, der fremsendes fra virksomheder og brancheorganisationer for at påvirke lovgivning og beslutninger. F.eks. i de talrige komiteer hvor mange lovregler og beslutninger træffes.

De brede formuleringer. Der skal ske en afvejning i forhold til offentlige interesser på det punkt, men afvejningen er formuleret sådan, at det bliver nemmere at tilbageholde oplysningerne end at udlevere oplysningerne. Den offentlige interesse skal overtrumfe interessen i fortrolighed, for at man kan udlevere. De gældende EU-regler har ikke en særlig beskyttelse af interne arbejdsdokumenter, men det har det nye forslag. Det bliver muligt at tilbageholde oplysninger, før afgørelserne træffes, hvis offentlighed vil føre til betydelig skade på beslutningsprocessen.

Det lyder måske umiddelbart rimeligt, men når vi sammenligner med de danske regler i den danske offentlighedslov, er det bemærkelsesværdigt, at efter forslaget her kan man også tilbageholde faktiske oplysninger. Det kan man ikke ifølge den danske lov. Man kan også tilbageholde oplysninger, der er modtaget udefra, så det er ikke kun en beskyttelse af interne arbejdsdokumenter, det er en beskyttelse af beslutningsprocessen.

Igen en undtagelse, som kan betyde, at beslutningsgrundlaget for vigtige beslutninger forbliver hemmeligholdt, indtil afgørelsen er truffet. Jeg vil sige – og jeg ved, at mange europapolitikere og nationale politikere har været inde på det gennem årene – at det er fantastisk vigtigt. Det er helt afgørende for åbenheden i EU at få lukket op for det, der foregår i de talrige komiteer, hvor 80 pct. af lovene bliver vedtaget, og mange beslutninger træffes. Det er helt afgørende, at man åbner op for beslutningsgrundlaget og skaber mulighed for en grundig, offentlig debat, før beslutningerne træffes. Og så skal man ikke have sådan en undtagelse ind.

Der er vel at mærke tale om, at man kan tilbageholde oplysninger, hvor de efter indholdet ikke skal være fortrolige, for det er der andre bestemmelser, der sikrer. Denne her undtagelse giver mulighed for at tilbageholde oplysninger i beslutningsprocessen og synspunkter, der kommer udefra, selv om disse efter de almindelige regler ikke kan holdes fortrolige, for efter deres karakter er det ikke fortrolige oplysninger. Det er for at beskytte beslutningsprocessen. Men der må man sige: I en demokratisk beslutningsproces er offentlighed en styrkelse af beslutningsprocessen. Klart!

Der er altså væsentlige punkter, bl.a. dem, jeg nu har nævnt, hvor forslaget er stærkt forringet sammenholdt med det gode forslag, som Cashman fremlagde i november 2000. Det gælder også med hensyn til proceduren for aktindsigt. Man fastholder den nuværende procedure, som med danske øjne og erfaringer er lidt besynderlig med sådan en tofaset procedure, hvor man først skal søge en gang om aktindsigt, og så får man måske noget at vide, måske får man ikke noget at vide, men det skal man ikke tage så tungt. Så skal man søge en gang til, bekræfte sin ansøgning. Denne tofasede ansøgningsproces er fastholdt. Den kan være svært at se den fornuftige mening i denne proces.

Men det var der en fornuftig mening i i Cashmans første forslag, for dér var det sikret, at ved anden ansøgning skulle beslutningen træffes uden for det administrative hierarki, som vi nu er på vej ind i. Den skulle træffes af nogle særlige informationsansvarlige, som sikres uafhængighed, og så begyndte det at ligne en klagemulighed, sådan som vi kender fra det danske og andre nordiske systemer – administrative klagemuligheder. Desværre er det forslag røget ud.

Det forslag, der nu foreligger, vil ikke føre til et gennembrud for mere åbenhed i EU. Jeg synes, det er klart utilfredsstillende. Vi har enormt hårdt brug for regler, som kan give gode muligheder for klart at placere ansvaret hos kommissærer, ministre, embedsmænd, lobbyister, eksperter. Hvordan skal vi kunne holde nogen ansvarlig, hvis ikke vi kan følge med i, hvad de foretager sig? Hvis de kan tilbageholde beslutningsgrundlaget, før beslutninger træffes osv.

Vi har netop brug for en grundig og kvalificeret debat, før afgørelserne træffes. Vi har også brug for offentlighed for at styrke retssikkerheden. Det er meget vigtigt for f.eks. virksomheder at kunne følge med i, hvilke beslutninger der træffes og på hvilket grundlag, beslutningerne træffes omkring forskellige konkurrenceforhold, hvor EU har afgørende indflydelse. Det er meget vigtigt for deres retssikkerhed.

Og helt generelt forebygger offentlighed misbrug og svindel. Og det styrker effektiviteten. Lukkethed om beslutningsprocesser og administration er på lang sigt den sikre vej til ineffektivitet. Det gælder ikke mindst, når beslutningsvejene er meget lange, som de er i EU-systemet.

Ordstyrer:

Tak til Oluf Jørgensen fra Danmark Journalisthøjskole. Jeg skal kun give en enkelt oplysning i forbindelse med det, du peger på, nemlig problemet med komiteerne. Vi får om ganske kort tid i Europaudvalget og dermed for offentligheden en samlet præsentation af, hvordan og hvorledes hele komiteproceduren egentlig fungerer. Og det skal netop ses som led i, at vi altså også er stærkt optaget af at kunne se, hvordan hele processen foregår, for de ting, der foregår, får stadig større betydning også i forhold til det politiske system.

Så er vi igennem den første runde af EU-høringen omkring offentlighed, gennemsigtighed og åbenhed, og nu har vi altså fået præsenteret både bredden i hele begrebet og her til sidst meget konkret et hjørne af det, nemlig aktindsigten, som selvfølgelig kommer op, fordi det er så højaktuelt i en EU-sammenhæng. Efterfølgende i anden runde bliver der lejlighed til at få noget pingpong i debatten frem og tilbage. Er det nu så problematisk? Er der mangler? Er det godt nok? Eller er der stadig væk noget, vi skal gøre noget ved?

Efter pausen, hvor høringen afbrydes i 25 minutter for deltageres vedkommende af hensyn til en kaffepause og for seernes vedkommende af samme årsag, vil der være lejlighed til, at partiernes EU-ordførere kort kan give udtryk for nogle synspunkter. Vi har aftalt korte synspunkter og i øvrigt gerne nogle spørgsmål, så vi alle kan gå herfra og være taget klogere, end da vi startede. Vi mødes igen her, når klokken er 14.40. For eløbig tak til jer i salen, tak til indlejerne og tak til seerne.

PAUSE

Ordstyrer:

Velkommen til anden halvdel af Folketingets Europaudvalgs temahøring om offentlighed, gennemsigtighed og åbenhed i EU. Vi tager nu fat på den del, hvor partiernes EU-ordførere dels kommer med et indlæg og har lejlighed til at stille spørgsmål til panelet, og dels går vi bagefter over til en bred debat omkring disse temaer med alle i salen, der har lyst til at deltage.

Jeg skal meget kort på vegne af Socialdemokratiet sige, at vi går efter den maksimale form for gennemsigtighed og åbenhed. Vi går efter at få gennemført de samme regler, som vi kender til i Danmark og i Norden, og vi tager alle de forbedringer, vi kan få, og vi bliver ved med at presse på. Så enkelt mener jeg sådan set det kan siges, og det jeg egentlig er optaget af – og det kan så være mit spørgsmål til panelet, at der blev rejst en række kritikpunkter af vore to danske repræsentanter, Mogens Blicher Bjerregaard fra Dansk Journalistforbund og Oluf Jørgensen fra Danmarks Journalisthøjskole, bl.a. over for Michael Cashman og Hans-Eric Holmqvist. Jeg vil egentlig gerne bede om, at I i jeres besvarelser giver nogle svar på, hvorvidt kritikken er berettiget eller ikke berettiget.

Jeg giver herefter ordet til Venstres EU-ordfører, fru Charlotte Antonsen. Kom venligst herop på talerstolen af hensyn til seerne og teknikken.

Charlotte Antonsen:

Det var jo fire spændende indlæg. Nogle gange synes jeg det er lidt svært som sådan en almindelig politiker at følge med i alle detaljerne, og jeg tror også, at nogle af de ting, vi har drøftet i dag, mest er for feinschmeckere, altså de forskere og journalister, som virkelig vil i dybden. Og der havde jeg nær sagt, at det burde være en selvfølgelighed, at man kunne få alle de dokumenter, der dannede grundlag for politiske beslutninger, medmindre det var dokumenter, som generede privatlivets fred og måske også nogle på det militære område. Det er sådan set Venstres udgangspunkt.

Oluf Jørgensens var nok den mest kritiske, og derfor vil jeg godt spørge Oluf Jørgensen: Er det ikke rigtigt at slå til nu? Er det ikke rigtigt at slå til nu under det svenske formandskab? Vil det ikke være lidt farligt at vente, til Belgien og Spanien får formandskabet. For mig at se er det interessante, at de forslag vi har liggende nu er et skridt i den rigtige retning. Jeg havde nær sagt, at vi må jo krybe, før vi kan gå. Vi har ikke fået den perfekte verden fra starten, fordi der er lande, der har andre traditioner, end vi har.

Men er du ikke enig i, at vi skal slå til og få det, vi kan få i denne omgang og så sørge for, at sagen kommer op igen under det danske formandskab. Det er da helt klart et vigtigt emne for et dansk formandskab at gå videre med. Der er jo ikke noget i de nuværende beslutningsforslag, der forhindrer os i det. Det er jo ingen femårsplan eller sådan noget, som vi ellers ser fra EU.

Jeg har et punkt til, som jeg gerne vil høre jeres synspunkt om. Det er nok især til Michael Cashman fra Europa-Parlamentet. Hvad er det næste skridt, vi skal tage? Hvad er den væsentligste mangel? Jeg tror, at hvis man ser det fra borgernes synspunkt, så er det store problem i EU i dag, at vi ikke har adgang til de dokumenter, der får praktisk

betydning for de enkelte mennesker. Det vil sige direktivforslag og forordninger. Hvad er Europa-Parlamentets syn på ; det?

Jeg synes, at i det daglige politiske arbejde er vi meget generet af, at når vi skal kommentere et direktivforslag eller et forordningsforslag, så skal vi gøre det på grundlag af en bruxellesjournalists udlægning eller en pressemeddelelse fra Kommissionen. Vi har ikke dokumentet. Det kommer så et stykke tid efter, officielt fordi det skal oversættes først, reelt selvfølgelig fordi Kommissionen godt kan lide at sidde lidt ekstra med det, for s&a ring; er det dem, der er med til at igangsætte debatten om sagen. Men for den brede offentlighed er det da ikke det vigtigste punkt, at man lægger alle forslag ud på nettet, lige så snart de er vedtaget i Kommissionen? Og hvis de så er på engelsk de første 3 timer, so what? Det vigtigste er trods alt, at vi har dokumentet, så vi ikke skal reagere på anden eller tredje hånd.

Ordstyrer:

Tak til Charlotte Antonsen. Så er det Det Konservative Folkepartis EU-ordfører Lene Espersen.

Lene Espersen:

Jeg vil også gerne sige tak til alle fire oplægsholdere, og jeg tror generelt, hvis man lytter til den diskussion, der er i Folketinget, så ønsker vi alle, at de principper, vi har for åbenhed i Danmark og i Norden, skal gøres gældende for EU-systemet. Det er måske værd at tage med i denne diskussion, at på en lang række områder er man faktisk nået utrolig langt. Faktisk er der ingen tvivl om, at man vil få meget mere åbenhed, og man vil få områder omfattet af de nye regler, som i dag slet ikke er omfattet af åbenhedsreglerne. Så vi kan forvente store fremskridt i forhold til, hvordan reglerne er i dag.

Derfor vil jeg også gerne koncentrere mit spørgsmål til samtlige fire oplægsholdere om et enkelt område, og det er nationalstaternes mulighed for at fortsætte med at følge egne regler, for jeg må indrømme, at jeg faktisk blev lidt forvirret efter at have hørt de fire indlæg. Vi startede fra det svenske formandskab og hr. Holmqvist med at høre, at de nationale regler ikke skal følge EU. Herefter omtalte hr. Michael Cas hman specifikt artikel 5, efter hvilken man kan bevare det nationale regelsæt. Og endelig hørte vi så Mogens Blicher Bjerregaard og Oluf Jørgensen sige nærmest det modsatte.

Jeg sad lidt tilbage med en fornemmelse af, at man forholdt sig til forskellige steder i processen. Jeg er i hvert fald ikke helt overbevist om, at man taler ud fra det samme vidensgrundlag, og derfor vil jeg gerne bede om, at I – i den rækkefølge, I holdt talerne i – specifikt gennemgår, hvordan det regelsæt skal forstås, som foreligger lige nu, så vi kan få klarhed over, hvordan nationalstaten og vores måde at varetage åbenhedsregle vil være stillet fremover, såfremt de forslag, man har forhandlet sig frem til, bliver vedtaget i Ministerrådet på et eller andet tidspunkt. Det synes jeg er meget, meget væsentligt at få afklaret i den her proces, for det betyder meget for os.

Ordstyrer:

Inden vi giver ordet til SF's EU-ordfører, skal jeg lige sige, at de dokumenter om aktindsigt, der konkret er udgangspunktet for det seneste og nyeste forslag til kompromis, rent faktisk ligger uden for døren, hvor deltagerne her i salen kan tage dem. Vi har fået det i lørdags, så det er så dugfrisk, som det næsten kan være. Jeg skal i øvrigt gøre opmærksom på, at hele denne høring bliver optaget, således om et par uger rent faktisk har et referat liggende herfra, så alle guldkorn, sagt af alle ved denne konference, kan videreformidles til en større kreds.

Så giver jeg ordet til SF's EU-ordfører Anne Baastrup.

Anne Baastrup:

Nu er det jo ikke alt, der er guldkorn, men jeg håber, at mit indlæg bliver det. Men man kan jo godt blive lidt nervøs.

Jeg vil også godt sige tak for nogle meget interessante indlæg, for forudsætningen for, at demokratiet kan eksistere og udvikle sig, er, at offentligheden og dermed nok især journalisterne har adgang til informationer. Når det så er ekstra vigtigt, når det drejer sig om EU, skyldes det – som flere af talerne har været inde på – at beslutningsprocessen i EU er meget, meget, meget lang og ganske uigennemskuelig. Mange interesser står spil, og der er mange muligheder for, at der træffes beslutninger, som er truffet af årsager, der ikke altid tåler dagens lys. Hvor lobbyister har haft en indflydelse, som ikke fremgår nogen steder, eller hvor der er modtaget henvendelser i administrationen eller i komiteer, som ingen kan se er modtaget.

Jeg er naturligvis helt opmærksom på, at Cashman har haft problemer, da han skulle lave en betænkning fra Parlamentet, for du har været oppe mod stærke traditioner, især fra de lande, der er præget af den franske forvaltningstradition, som

vel i virkeligheden stammer helt tilbage fra enevældens tid. I den forbindelse vil jeg godt spørge Michael Cashman, om du i din forberedelse af Parlamentets betænkning har været inde på den amerikanske måde at indtænke offentlighedens indsigt på. Har du overvejet åbne postlister og lister over lobbyister? Det kunne jo være en vej frem.

Et andet område, hvor jeg også tror, du har haft store problemer, har været at få defineret forretningsinteresser på en sådan måde, at det ikke er alt, der vedrører virksomheder, der kan undtages. Hvilke overvejelser har du egentlig gjort dig i den situation, hvor du givet – tror jeg – har skullet kæmpe mod stærke kræfter. Jeg ser også frem til besvarelsen af Lene Espersens spørgsmål, for det er vel i sig selv et hovedproblem. Må vi ikke se i øjnene, at vores egen offentlighedslovgivning, eller måske især den svenske offentlighedslovgivning, vil komme under voldsomt pres? For sådan som jeg har forstået EU-lovgivningen, når det drejer sig om forordninger, så gælder en forordning over den nationale lovgivning, og det vil sige, at den i virkeligheden kommer til at gå ned og få indflydelse på fortolkningen af et svensk dokument, som endnu ikke er blevet et EU-dokument, men hvor man kan risikere, at det bliver et EU-dokument. Hvad kommer der til at ske der?

Generelt og i forlængelse af Charlotte Antonsens spørgsmål vil jeg godt have en kommentar til den meget voldsomme kritik, som både Oluf Jørgensen og Mogens Blicher Bjerregaard er kommet med. Det vil være interessant for os alle.

Ordstyrer:

Så er det CD's ordfører på EU-området, Susanne Clemensen.

Susanne Clemensen:

Der er nok ikke nogen, der bliver overrasket, hvis jeg siger, at vi i CD naturligvis også vil arbejde for størst mulig åbenhed og dermed retssikkerhed og kontrol med forvaltningen i EU's institutioner til gavn for borgerne i EU. Netop derfor er jeg også meget interesseret i at spørge til medlemsstaternes mulighed for at bede om at få dokumenter, som de sender til EU's institutioner fortroligstempelt. Jeg har svært ved at forstå, at Europa- virkelig kan foreslå, at medlemsstaterne får en sådan mulighed. Jeg mener helt klart, at det bør være EU's institutioners regelsæt, der afgør, hvorvidt indkomne dokumenter kan fortroligstemple.

Derfor vil jeg gerne spørge paneldeltagerne, og især Michael Cashman, om der ikke er en mulighed for at få ændret det, sådan at det ikke er op til medlemslandene at kunne bede om fortrolighed.

Jeg vil også gerne tage en lidt bredere betragtning ind, når vi taler om offentlighed, gennemsigtighed og åbenhed i EU. Nu har vi talt meget om det konkrete forslag til forordning, der ligger på bordet, men hvad kunne I forestille jer kunne være med til mere bredt at skabe mere offentlighed, gennemsigtighed og åbenhed i EU? Selv synes jeg f.eks., at måden man formulerer retsreglerne på er tvivlsom, altså når man ændrer et hoveddokument, så kommer ændringerne til det hoveddokument jo til at stå selvstændigt, så man er nødt til både at have hoveddokumentet og de mange senere ændringer, der er sker i det dokument for overhovedet at kunne se, hvad retstilstanden er.

Der følger vi jo i Danmark et andet princip, hvor vi jo med jævne mellemrum opdaterer, kan man sige, de retsregler, vi har, så det er forholdsvis nemt for borgerne at gå ind og se, hvordan retstilstanden er i Danmark.

Jeg kunne også godt forestille mig, at man fastsatte en tidsfrist mellem de sidste forhandlinger i Coreper eller mellem Rådet og Europa-Parlamentet og så den behandling, der skal ske i de nationale parlamenter, for nu får vi jo også at vide her i dag, at det stadig væk er meget flydende, hvad det endelige resultat bliver. Det vil sige, at de politiske udeståender, der måtte være, får de nationale parlamenter jo meget kort tid til at forholde sig til, før vi skal give det endelige mandat til den – udenrigsministeren tror jeg det er – der skal ned og forhandle dette endeligt på plads i Rådet.

Endelig vil jeg også tillade mig at være måske sådan lidt fræk og sige, at det ikke blot er et spørgsmål om åbenhed i EU's institutioner, men det er jo i høj grad et spørgsmål om åbenhed i den danske EU-beslutningsproces, hvor jeg personlig mener, at vi godt kan gå ind for endnu større åbenhed i Folketingets behandling af EU-spørgsmål ved at starte med at gøre møderne i Europarådet åbne, men så selvfølgelig have mulighed for at lukke dem i de tilfælde, hvor der er væsentlige nationale interesser på spil.

Ordstyrer:

Tak til Susanne Clemensen, og så er det Det Radikale Venstres EU-ordfører, Elisabeth Arnold.

Elisabeth Arnold:

Jeg vil også gerne sige tak for fire meget spændende indlæg, og det er jo rigtig, hvad flere andre af mine kolleger har sagt, at der er mange detaljer, som ikke alle står klart for os. Men det ligger helt fast, at langt de fleste danske partier i hvert fald udadtil siger, at de ønsker fuld åbenhed, og så skal man have nogle enkelte begrænsninger af hensyn til sikkerhedsforhold, personlige forhold og andre ting, der måtte være.

Men spændingen ligger jo altid i detaljen og jeg synes personlig, at som politiker er det et problem, hvis man vil have alt på tryk til at være offentligt tilgængeligt. Politisk arbejde og demokratisk arbejde er jo meget afhængig af, at man laver aftaler undervejs, man mødes måske med nogle og spørger, om vi ikke på et eller andet tidspunkt kan finde en løsning på det og det. Der er mange ting i notatform eller i ganske kort resuméform på vejen til at få formidlet en løsning, og det endelige resultat er ofte et kompromis mellem flere forskellige modstående hensyn. Den proces vil være utrolig svær at få gjort offentlig, for undervejs i kompromisdannelsen vil der jo være interesser, man kommer til at træde for nær, der vil være baglande, som vil blive sure, hvis de opdager, at man er i gang med at diskutere nogle af deres nærtstående interesser.

Det er ikke blot et EU-problem, det er sandelig også et nationalt. Sådant er diskussionen også i dansk politik. Hvor mange notater undervejs i kontakterne mellem partierne, eller mellem partierne og deres baglande, eller mellem partierne og interessegrupper, vil man gøre offentligt tilgængelige? Det er nemt at stille reglerne op, men det er meget, meget svært at sætte grænsen i praksis. Vi bruger nogle gange udtrykket lokumsaftaler om en forståelse mellem partier om bestemte politiske beslutninger. De er jo karakteriseret ved, at de foregår i enklønnede rum, hvor der hverken er kameraer eller mikrofoner eller referenter til stede.

Det skulle jo nødigt være sådan, at åbenhedsreglerne – hverken nationale eller i EU – befordre, at man måtte have en eller anden form for dobbelt bogholderi, så man blev nødt til at have unedskrevne lokumsaftaler for at sikre sig mod for meget offentlighed om den politiske proces. Så jo strammere, vi laver reglerne for hvad der skal være offentligt, jo mere animerer vi faktisk til, at man laver et uformelt dobbelt bogholderisystem. for det første gerne advare imod.

For det andet vil jeg tilslutte mig Charlotte Antonsens forslag om at få hurtig information. Det er jo meget væsentligt, at vi ikke skal vente på en eller anden oversættelse, men hurtigt kan få dokumenterne. Meget gerne på engelsk, det kan de fleste jo trods alt få oversat meget hurtigt ved eksternt hjælp.

Jeg synes også, det er påfaldende, at i denne her sag har vi en konflikt mellem nationalstaterne og EU, som er temmelig atypisk for den danske EU-diskussion. Her er det helt klart den danske opfattelse, at Europa-Parlamentet er vores allierede. Europa-Parlamentet står for større åbenhed, og hvis vi bare kunne få Europa-Parlamentets forslag, ville alt – set med danske øjne – være godt, og vi er bekymrede, hvis nationalstaterne får for ulle have sagt. Det er jo det stik modsatte af, hvad den offentlige debat ellers går på. Den går jo på, at nationalstaterne skal have mere at skulle have sagt. De nationale traditioner skal respekteres, og den nationale lovgivning skal respekteres.

Jeg synes, det er påfaldende, at vi her har et eksempel, hvor nogle af paneldeltagerne klart siger, at her er Europa-Parlamentet vores allierede, og nationalstaterne vil trække i den forkerte retning, set med danske øjne. Så kunne man måske håbe på, at vi kunne lave et forstærket samarbejde eller noget fleksibilitet på det her område. Det har vi jo regler om i Amsterdamtraktaten, men nej – det går jo slet ikke her. For hvis vi fllede os, at 8-9 lande ville have bedre regler for åbenhed end resten af landene, så ville det ikke kunne lade sig gøre, for hvis blot man laver et begrænset samarbejde, som har større åbenhed end nogle af de andre lande, så kan alle de landes journalister jo gå ind og tage det på nettet, som landene i det forstærkede samarbejde offentliggør.

Det betyder, at åbenheden nødvendigvis må blive begrænset af det land, der ønsker at gå kortest. Det bliver den laveste fællesnævner, altså det mest restriktive land, der kommer til at sætte standarden, og det bliver en fælles standard for alle. Man kan ikke gå ud over den. Det synes jeg er et enormt stort problem. Det viser sig også, at der vil blive problemer med de nationale lovgivninger – den danske og den svenske om traditionelt er mere åbne end lande som Belgien.

Det fører mig så hen til det sidste spørgsmål: Hvornår skal vi slå til? Jeg er faktisk meget enig med Charlotte Antonsen i, at vi har en god chance for at få nogle forbedringer nu under det svenske formandskab. Hvis ikke vi får vore drømmes mål der, så tror jeg ikke, vi skal forvente at komme spor længere under det belgiske eller det spanske formandskab. Så bør vi hellere vente med at få yderligere forbedringer til under det danske formandskab. Det tror jeg vil være en god taktik. Der er trods alt ikke så længe til, at det bliver Danmarks tur. Så må vi sørge for at få det med på den prioriteringsliste, som vi vil give den danske regering med på vejen.

Ordstyrer:

Tak til Elisabeth Arnold, og så er det Enhedslistens EU-ordfører Keld Albrechtsen.

Keld Albrechtsen:

Vi fik at vide, at unionen befinder sig i sin barndom. Så vil jeg godt sige, at når den allerede ser ud, som den gør nu, så bliver man ikke stærkt opmuntret ved tanken om, hvordan den vil se ud, når den eventuelt bliver voksen.

Jeg er den eneste i det danske Folketing, som har stemt imod det forhandlingsmandat, som den danske regering har, og det skyldes, at jeg har den bedømmelse – og den er desværre ikke blevet ændret i dag ved de oplæg, der har været – at det resultat, der kommer ud af de her forhandlinger, ikke bliver bedre end den domstolspraksis, som er ved EF-Domstolen i dag. Måske endda ringere, fordi man nu indfører dette system med klassifikation, altså mpling af dokumenter i meget store dele af EU-systemet. Det vil i realiteten betyde, at det bliver et tilbageskridt alt taget i betragtning.

Og selv hvis forhandlingerne på det grundlag, der nu ligger, skulle føre til, at man når op på samme niveau som i dag med hensyn til åbenhed – men det tvivler jeg altså faktisk på – vil der jo være tale om, at man cementerer en helt uacceptabel tilstand for mange år frem i tiden. Derfor er min opfordring til den danske regering, at vi skal stoppe det her. Den danske og svenske regering har sikkert forhandlet ud fra de bedste hensigter; ber jeg da, men resultatet bliver ikke godt nok, og de to regeringer bør derfor gøre, hvad de kan nu for at sikre, at der ikke bliver vedtaget noget.

Vi står i en meget beklagelig situation med alle de gummielastikumbestemmelser om undtagelser, sammenholdt med at man indfører disse regler om hemmeligstempling, som kan bruges meget liberalt af Kommissionens embedsmænd, og sammenholdt med at vi får en lovforberedelsesproces og beslutninger i komiteerne, som i alt væsentligt ligger uden for offentlighedens rækkevidde, sammenholdt med at vi får et system, som efter den amerikanske forfatning er forbudt, men som florerer i Bruxelles, det man i USA kalder privilegeret information. Kommissionen kan altså fortsat give lobbyister og pressefolk oplysninger, samtidig med at de er hemmelige for offentligheden og for Folketinget, f.eks.

Sammenholdt med det står vi i en situation, som efter min mening nødvendiggør, at der – inden Danmark eventuelt godkender dette her – bør gennemføres en omfattende analyse i Folketinget af to spørgsmål, som jeg også vil spørge oplægsholderne om deres holdning til. To afgørende spørgsmål, nemlig for det første: Er der her i realiteten tale om en svækkelse i forhold til den domstolspraksis, der elagt ved EF-Domstolens afgørelser. For det andet: Er der tale om en forringelse i forhold til offentlighedsprincipperne i den danske lovgivning, som jo f.eks. indeholder bestemmelser om, at rent konkrete, faktuelle oplysninger ikke må hemmeligholdes, og at man ikke må hemmeligholde af hensyn til selve beslutningsprocessen.

Så der er en lang række spørgsmål, som efter min opfattelse bør gennemgås meget omhyggeligt i fuld åbenhed her i Folketinget, inden Danmark eventuelt stemmer for det forhandlingsresultat, der kommer til at foreligge. Min bekymring er, at en sådan analyse ikke vil blive gennemført. Den danske regering vil givetvis stemme for kompromiset, uden at en sådan analyse er gennemført til bunds, og uden at vi dermed har sikkerhed for, at det, man gør, er forsvarligt.

Jeg er desværre nødt til at sige, at det ikke er uset i EU-politik, at beslutninger træffes på den måde, men det bliver det jo ikke bedre af.

Ordstyrer:

Tak for det. Den næste EU-ordfører på vegne af partierne er Børge Klit Johansen fra Kristeligt Folkeparti. Værsgo, ordet er dit.

Børge Klit Johansen:

Jeg vil gerne takke arrangørerne for dette arrangement, som jeg synes tager hul på en meget væsentlig debat. Der er jo tilsyneladende ikke uenighed i panelet eller blandt ordførerne om, at vi alle sammen ønsker mere åbenhed i EU. Jeg mener, at et af problemerne er, at vi endnu ikke har fået kridtet banen helt op med hensyn til, hvad EU skal beskæftige sig med, og hvis vi havde et kompetencekatalog, hvis vi havde afklaret, hvad EU's rolle er, hvornår statsens rolle er, så havde vi et grundlag for at spørge: Hvilke områder skal åbenheden omhandle? Derved ville det være lettere at komme til enighed også om det.

I dag er der jo stor kulturforskel inden for EU, og jeg tror ikke den bliver mindre, efterhånden som flere medlemslande kommer til, og kunsten at skulle fastholde de nationale traditioner, samtidig med at man bliver enige om et koncept for åbenhed i de fælles organer i EU, tror jeg bliver meget vanskeligt og en smertefuld proces, og det vil blive en kilde til evige konflikter, indtil vi bliver helt enige om, hvad EU skal beskæftige sig med.

Jeg tror ikke, at nogen kan leve med, at vi lander på den laveste fællesnævner, og derfor skal vi lægge os i selen for, at den nordiske forståelse af åbenhed også bliver EU-standard. Det modsatte af åbenhed i denne sammenhæng er ikke lukkethed, men det er borgernes afmagt. Det handler altså om demokrati, og befolkningens medleven og indflydelse.

Oluf Jørgensens kommentar om, at offentlighed forebygger misbrug og svindel kan jeg tilslutte mig og tilføje, at offentlighed også forebygger demagogi og på lang sigt antiparlamentarisme. Netop derfor er det vigtigt, at presset bliver holdt på to fronter, nemlig på kompetencekataloget og på åbenhed på de områder, som EU nu skal beskæftige sig med.

Jeg har et spørgsmål, måske mest til Holmqvist og Cashman: Skal vi som nordeuropæere satse på, at der kommer en åbenhedsrevolution, eller kan vi leve lykkeligt i troen på, at der vil komme en positiv udvikling?

Ordstyrer:

Tak til Børge Klit Johansen. Så er rosinen i pølseenden af ordførerne Frank Dahlgaard, UP, der også får lov til at give udtryk for sine meninger. Nogle gange, når vi diskuterer adgangen til at kunne sige noget og være deltager i debatten i Danmark, så er det rent faktisk sådan, at vi både som medlemmer eller som observatør i Europaudvalget, dækker hele det politiske spektrum. Så der foregår ikke noget i dø spørgsmål med hensyn til behandlingen. Alle kommer rent faktisk til orde. Ordet er dit, Frank.

Frank Dahlgaard:

Tak for det, og det synes jeg er godt og dansk og demokratisk.

Der er allerede stillet en række relevante spørgsmål, og jeg skal derfor selv pege på det, jeg mener er det helt grundlæggende, når vi snakker om betingelserne for et demokratisk EU. Det er, at man taler samme sprog, at man tænker nogenlunde på samme måde. Og det gør man jo ikke i det EU, vi har i dag. Der er 15 lande, man taler i hvert fald 11-12 forskellige hovedsprog, der er endnu flere forskellige kulturer, og alene af den grund er der ikke nogen fælles, offentlig debat i EU. Og er det ikke selve fundamentet for et demokrati, at der er en fælles, offentlig debat?

Det har vi f.eks. i Danmark, hvor man føler sig som dansker, og hvor man taler samme sprog og tænker nogenlunde på samme måde fra Gedser til Skagen og fra Esbjerg til Neksø. Selv om vi ofte hæfter os ved de indbyrdes forskelligheder, så er vi altså mere ens, og vi har en fælles, offentlig debat i Danmark. Vi har et fantastisk godt folkestyre.

Men når man nu prøver at lave noget i den stil på EU-niveau med 375 mio. mennesker fordelt på 15 lande og altså en lang række forskellige sprog, så er der jo ikke nogen fælles, offentlig debat, og dermed er selve fundamentet for et fælles unionsdemokrati ikke til stede. Det vil jeg gerne have først og fremmest pressens repræsentanter her i panelet til at kommentere.

Det er baggrunden for, at jeg selv er utrolig ængstelig over for unionsudviklingen, hvor mere og mere beslutningskraft flyttes væk fra København til Bruxelles og fra de andre nationale hovedstæder og fra deres nationale demokratier og til det fælles EU-system. Den proces betyder, at der alt i alt er mindre demokrati, alene af sproglige årsager. Jeg tror, det var fru Charlotte Antonsen, der sagde noget om, at der faktisk var et sprogligt problem, men om der gik et par timer fra eller til, fra man fik det oversat fra engelsk og fransk til dansk, gør vel ikke den store forskel. Der er så mit konkrete spørgsmål til journalistrepræsentanterne: Gør det ikke det?

Jeg har været så længe i Folketinget, at jeg er blevet meget klar over, at hvis man skal påvirke nogle forslag, skal det ske meget tidligt i fasen. Og meget tidligt i fasen foreligger tanker og planer på engelsk og på fransk og først sent på dansk. Dermed er de små lande automatisk handicappede demokratisk. Det vil jeg gerne have kommenteret.

Ordstyrer:

Tak til Frank Dahlgaard. Nu skal jeg altid passe på ikke at være polemisk i mine kommentarer, men hvis de forslag, der lå, rent faktisk var skrevet på dansk eller på svensk, og vi ikke kun overlod til de andre at stille forslagene, så var det måske den anden vej rundt rent sprogligt. Men det var en sidebemærkning.

Vi er nået gennem runden af partiernes EU-ordførere, og vi har faktisk gjort det på den halve tid af, hvad der var planlagt. Det er ret imponerende. Derfor vil jeg foreslå, at vi gør det – der har jo været en del spørgsmål til vores fire eksterne oplægsholdere – at de får lejlighed til at give besvarelser på de spørgsmål, og herefter tager vi fat på debatrunden, og så bedes man markere. Men vi ta ne her runde, og så kan man begynde at markere om et øjeblik.

Jeg vil foreslå, at vi tager en anden rækkefølge, end vi tog i første runde. Jeg foreslår Oluf Jørgensen først, Michael Cashman som nummer to, Mogens Blicher Bjerregaard som nummer tre, og så slutter vi af med Hans-Eric Holmqvist som nummer fire.

Det er først Oluf Jørgensen, og I passer selv på tiden, men I skal selvfølgelig også tage jer tid til at svare. Der er ikke stress på.

Oluf Jørgensen:

Både Charlotte Antonsen og Keld Albrechtsen har spurgt om, hvordan reglerne er, som de ligger i de helt aktuelle forslag, sammenholdt med de gældende EU-regler. Vi har jo EU-regler fra 1992-93, som langsomt er ved at blive ført ud i livet. Det har krævet nogle omgange ved EF-Domstolen eller førsteinstansretten og hos EU-ombudsmanden. Men nu tegner der sig egentlige rettigheder for borgernes efter de hidtidige regler. Derfor er det meget relevant at sammenligne med de hidtidige regler.

Er det ikke rigtigt at slå til nu? spørger Charlotte Antonsen. Det må jo bl.a. afhænge af, om der er tale om forbedringer i forhold til de gældende regler. Det er en vanskelig sammenligning. På nogle punkter er der tale om forbedringer. Det er rigtigt, som det er blevet fremhævet, at de nye regler – forslagene – som udgangspunkt omfatter alle dokumenter, som er i EU's besiddelse. Det er klart et fremskridt. Men der er også tale om noget i forhold til de hidtidige regler, sådan som de er fortolket af EF-Domstolen og EU-ombudsmanden. Det er nyt, at der er en undtagelse af hensyn til beslutningsprocessen, som jeg har nævnt, og der er en svækkelse af offentligheden omkring beskyttelsen af de offentlige interesser, fordi der ikke skal ske en afvejning med offentlighedens interesse i indsigt. Og det har førsteinstansretten i en konkret sag slået fast, at det skal der efter de nuværende regler. Det er en svækkelse.

Den følges op af, at det gøres helt krystalklart, at EU-institutionerne og i øvrigt også medlemslande, NATO og andre af den offentlige karakter kan hemmeligstemple, kan fortrolighedsstemple dokumenter af hensyn til offentlige interesser, og det skal respekteres af alle.

Så er det en klar svækkelse af offentligheden, at udtrykket forretningshemmeligheder er blevet til forretningsinteresser. Det er jo et meget bredere begreb.

Når man så skal sammenligne forbedringer og svækkelser mellem forslaget til nye regler og de hidtidige regler, ja så er det jo at sammenligne forskellige størrelser. Min konklusion er, at det må blive en rent politisk vurdering. Mit håb er – og det er så et svar til Charlotte Antonsen, jeg ved ikke, om det tilkommer mig at give råd til politikerne, men da jeg nu bliver direkte spurgt – at Europa-Parlamentet vil vende tilbage til, eller stholde, for hele plenum i Europa-Parlamentet har jo ikke set på det siden november, Europa-Parlamentets udspil fra november måned. Så kommer der formentlig en uenighed i forhold til Ministerrådet, men det er der jo taget højde for i traktaterne. Så går der en sædvanlig forligsprocedure i gang. Men det skaber luft til, at de organisationer, som nu er ved at komme på banen med kraftig kritik af de forslag, der ligger her, Den Europæiske Journalistforbundet, miljøorganisationer på europæisk plan, diverse andre organisationer, juridiske eksperter kan nå at komme til at påvirke processen og dér ved fælles kamp kan nås et bedre resultat. Det er mit håb.

Til Lene Espersens spørgsmål med hensyn til nationalstaterne. Nu kan jeg læse op, men jeg vil lade være. I artikel 11 står der klart i det seneste udspil, at dette er en forordning, som har umiddelbar gyldighed i alle enkeltheder i alle medlemslande. Det er udgangspunktet, og det er det for enhver forordning. Men der kan gøres undtagelser, og så er spørgsmålet: Gøres der undtagelser i denne forordning? I § 6a slås det krystalklart fast, at fortrolighedsstempler fra EU-organer skal respekteres af medlemslande. Og i hvert fald Sverige har hidtil haft en selvstændig vurdering af, om fortrolighedsstempler også skulle respekteres i Sverige. Det giver ikke den store forskel i forhold til den danske praksis, kan jeg sige.

Så er der endelig en bestemmelse i artikel 4a, som er så uklart formuleret, at jeg vil undlade at læse den op. Men hvor ligger det? Det er helt klart, at dette er en varm kartoffel, og der er ikke enighed, det kan man klart fornemme, og så prøver man at camouflere det med forskellige uklare formuleringer som den i artikel 4a.

Susanne Clemensen spørger lidt bredere om tilgængelighed, og jeg er i hvert fald fuldstændig enig med dig i, at det er afgørende at få mere tid – simpelt hen. Det er et helt elementært krav. Mere tid til Folketingets Europaudvalg, mere tid til andre og også til offentligheden. Det er jo helt afgørende, hvis vi skal have et gennembrud for mere demokrati i forhold til EU, at der bliver tid til en grundig debat om forslag, før de er besluttet af de forskellige komiteer. Det kræver ikke mindst en ændring af komiteprocedurerne. Jeg vil bl.a. henvise til Vesterdorfs kronik i Jyllands-Posten i sidste uge, som jeg er fuldstændig enig i. Der er lavet et forkert snit mellem kompetencen til, at komiteer laver disse iværksættelsesforordninger og så Rådets beslutninger. Der er lavet et forkert snit.

Alt for mange gange opdager vi, at vigtige miljøspørgsmål, forbrugerspørgsmål osv. afgøres af embedsmænd og eksperter i en komité. Det må der ændres på.

Jeg er meget enig med Elisabeth Arnold i, at selvfølgelig skal der være mulighed for fortrolige aftaler og samtaler undervejs i en beslutningsproces. Helt indlysende! Men det er lige så indlysende, at det, der skal være offentlighed omkring, er beslutningsgrundlaget. Det er de faktiske oplysninger. Det er de påvirkninger, der kommer udefra til

forhandlerne i en proces fra forskellige organisationer, virksomheder osv. Det skal der være offentlighed omkring. Og det er ikke sikret med forslagene, som de ligger nu.

Med hensyn til Frank Dahlgaards spørgsmål vil jeg nøjes med at sige, at uanset hvordan man opfatter EU – kritisk eller positivt i forskellige grader – så er åbenhed helt afgørende, og det er det, det handler om i dag.

Ordstyrer:

Tak for det. Så er det Michael Cashman fra Europa-Parlamentet.

Michael Cashman:

Tak for det, formand. Jeg har taget jakken af, men det er ikke, fordi jeg gør mig klar til en slåskamp. Jeg sagde jo tidligere, at der nok ville komme nogle fejlfortolkninger af betænkningen, og jeg ville nok ikke vinde mange venner. Men det er sjældent i politik, at man får ret så hurtigt, som jeg har fået her.

Lad mig sige helt kategorisk fra starten, at det, der ligger på bordet nu, ikke kommer til at ændre sig. Når vi får det i udvalget i næste uge, så er det det her, vi skal stemme om. Andre ting kan ændre sig osv., hvad vi måtte få under det svenske formandskab, det kan ændre sig. Så kan vi være idealister og sige: Det smider vi væk, og så må vi have Kommissionen til at komme tilbage med nogle andre forslag. Det vil de så gøre, og det vil være yderligere tilbageskridt.

Så vil vi få forhandlinger under det belgiske formandskab, og de ønsker ikke det her, og under det spanske formandskab. Og den spanske regering har sagt i Coreper, at de ville blokere, og de har faktisk gjort det. De har blokeret alle skridt, og var kun villige til at acceptere det franske forslag. Hvad skal vi så? Uanset om vi nu kan lide barnet, når det vokser op, skal vi så tage ansvaret for barnets udvikling? Jamen, det skal vi da. Det er derfor, vi er politikere, ikke? Ikke for at sige: Nej, det er ikke den rene vare, det er ikke ideelt. Hvis det var sådan i politik, kunne vi godt pakke sammen og gå hjem alle sammen, for når politikere involverer sig, så er der ikke noget, der er perfekt overhovedet, for vi er ganske almindelige mænd og kvinder.

Lad mig henvise til artikel 4a, som er blevet sådan en varm kartoffel. Er det uklart? Er det det? For mig er det så klart, som jeg ved ikke hvad. Lad mig læse op her fra artikel 4a. Institutionerne skal nægte adgang til dokumenter, hvis afsløring ville underminere beskyttelsen eller være til betydelig skade for beskyttelsen af offentlighedens interesse med hensyn til offentlig sikkerhed, forsvar og internationale forbindelser, finansielle eller økonomiske interesser i fællesskabet eller medlemsstaterne. Der skal nægtes adgang til dokumenter, hvis afsløring vil være til betydelig skade for enkeltpersoner og privatlivets fred også i forhold til beskyttelsen af data. Det, der står, er egentlig klart. Det er klart, hvad den offentlige interesse er, og hvis den undermineres, hvordan skal det så fortolkes? Det er det, der står her. For at kunne komme ind under det her, skal man jo kunne bevise, at disse interesser vil blive undermineret.

Jeg elsker debatter, før tingene sker, men det er meget få institutioner, som beslutter at sende mig deres anbefalinger til, hvad de gerne ville have, der skulle være i denne her betænkning. Men sætter man sit navn på et stykke papir og skriver ned, hvad man vil, jamen så kommer der jo en debat. Hvad kan vi lære af det fremover? Jo, debatten begynder, så snart en ordfører får en betænkning. Indflydelse betyder at sætte sig med ved forhandlingsbordet. Jeg kan citere Neil Kinnock, der siger noget i retning: Man kan påvirke indad, man kan ikke påvirke udad, kan man sige.

Nej, sikke noget vrøvl, der er blevet sagt, med hensyn til hvad der står her. Det vi foreslår, er et register, som der skal være adgang til elektronisk. I sidste ende via internettet. Med hensyn til meget af det her kan man da ringe eller skrive, der er en elektronisk adresse, ikke sandt? Man kan sende en fax. Jo lettere det er, og jo mere information, man kan få adgang til elektronisk, jo flere informationer får man adgang til. Står jeg og råber? Nogle gange bliver man jo så følelsesmæssigt involveret, at man kommer til at råbe lidt for højt.

Så henvises der til militæret. Man kan ikke bare sige, at det her er militæret. Det kan man ikke gøre. Man skal vise, at ved at bevare noget som en hemmelighed, vil det være i offentlighedens interesse. Det skal man kunne bevise. Det er jo ikke bare sådan nogle generelle undtagelser, man kan benytte sig af.

Selv om man henviser til følsomme dokumenter, så tag nu endelig, endelig, endelig og læs dokumentet i sin helhed og bliv klar over, at følsomme dokumenter er definerede. De defineres ikke efter, hvilken institution de kommer fra. De defineres her i forordningen med en konkret reference til artikel 4, 1a. Som jeg læser forordningen, er det sådan, at de dokumenter, som danske statsborgere kan få nu, dem kan de stadig få, når den forordning er der. Men en dansk borger kan jo ikke få dokumenter fra Javier Solana med hensyn til sikkerhedspolitikken, der kan påvirke EU's sikkerhed. De dokumenter ville der nok ikke engang være adgang til under danske regler. Det er klart, at sådan noget er en undtagelse.

Jeg mener, der er nok her. Henvisningen til charteret om de grundlæggende rettigheder, de internationale forpligtelser, som jo også er konventioner under menneskerettighederne, mener jeg helt sikker beskytter ens egen grundlov, ens egen forfatning eller ens egne regler. Der har været nok af sager, som en advokat, hvis man ville betale hans honorar, kunne benytte sig af til at forsvare det synspunkt.

Jeg vil sige en generel ting mere, selv om jeg nok går lidt på tværs af de forskellige spørgsmål, der er stillet. Med hensyn til mit forslag fra den 16. november er der da noget af det, jeg gerne vil holde fast i. Det er da helt sikkert. Kompromiser er beskiddt arbejde, sådan er det. Det drejer sig jo om at få det, man egentlig gerne vil have uden at give køb på sine principper. Vi har en sikkerhedsmekanisme, en årlig rapport til Parlamente t, som angiver antallet af sager, hvor man har givet afslag på aktindsigt.

I vores forslag er det sådan, at ethvert dokument skal registreres, det har Parlamentet fået ind. Og det skal som nævnt revideres senest den 31. januar 2004. Men jeg vil da gerne have, at vi benytter denne her mulighed til at gøre, hvad vi kan nu og så få det åbnet igen, når vi får det danske formandskab og så gøre mere ved det dér.

Næste skridt og hvilke væsentlige mangler, der måtte være? Næste skridt er at blive enige om det, mener jeg. Manglen er, at vi har brug for at vide mere om Rådets holdninger, de holdninger vores ministre har, når de sidder i Ministerrådet. Og det kommer tilbage til det med det demokratiske underskud, kan man sige. Når folk bliver klar over, hvordan vi egentlig slås for vore egne lande i forhold til de andre ministre, så vil borgerne og så være klar over, at der er en ansvarlighedsproces igennem deres nationale parlamenter, ikke kun igennem de europæiske valg.

Det andet hovedproblem er nok, at der vil gå et års tid, inden internetadgangen kommer helt på plads. Der har været henvisning til EU-reglerne fra 1993 og 1997, men det er jo sådan, at jo mere fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, vi har, jo mere vil disse ting fra 1993 og 1997 miste betydning. Princippet er, at der er adgang til alle dokumenter. Afbalanceringen til offentlighedens interesse ligger i det. Læs det!

Jeg har været inde på, hvordan det vil påvirke national lovgivning, og jeg mener, jeg har helt ret her. Hvis vi ser på det, så er der tilstrækkelig beskyttelse. Og henvisningen til de nationale ordninger og hvad der nu ligger i de nationale stater betyder, at man også der kan henvise til, hvad der måtte ligge af materialer.

Om jeg har set på USA? Jo, jo. Vi har faktisk haft en videokonference om det. Jeg kan sige noget om de undtagelser, de har. Det er de samme, som nogle af dem, jeg har nævnt. Juridisk rådgivning f.eks. står der. Hvordan kan nogen underminere fortrolighedsforholdet mellem en advokat og en klient. Det kan man da ikke. Amerikanerne er forbløffede over, hvad vi gør og siger: Hvis I kan opnå det, I gør, på så kort tid, så vil I have opnået det, som ikke er lykkedes for os på over 30 år. De har ikke et offentligt dokumentregister overhovedet.

Til Susanne Clemensen om det her med at stemple dokumenter. Det er rigtigt, at jeg oprindeligt sagde, at det skulle være op til institutionerne at foretage en klassificering. Det kunne ikke accepteres. Det ville det simpelt hen ikke kunne blive. Tror du, at f.eks. NATO sender dokumenter, og så andre bestemmer, om de skal klassificeres eller ej? Om vi kan lide eller ej. Klassificering fortsætter dag ud og dag ind. Men diskussioner i offentligheden afspejler måske ikke de ting, som bliver diskuteret i det lukkede rum. Men vi skal være sikre på, at når noget skal klassificeres, når vi har følsomme dokumenter, så er der en reference til artikel 4, 1a. Det skal være derunder.

Til Elisabeth Arnold: Det er rigtigt, at vi har brug for meget hurtig adgang til information. En del af problemet er jo, at vi ikke taler det samme sprog, men vi har da for pokker et fælles mål, har vi ikke? Fred, stabilitet, beskæftigelse, en god, fornuftig fremtid. Ikke region over for region, land mod land osv. Nej, det er det, der bringer os sammen og gør, at vi går ud over de begrænsninger, der er i vores sprog, nu hvor jeg f.eks. står her og skulle tale dansk, men taler på engelsk. Vi skal ikke bruge sprog som en undskyldning som en grund til ikke at høre.

Til Keld Albrechtsen: Jeg tror, jeg har sagt, hvad jeg vil sige med hensyn til det lille barn, og når det vokser op osv. Det med at stemple dokumenterne, så de er hemmelige, fortrolige, det gør vi ikke. Men når der er nogle, der er det, så er det sådan, at en borger eller en parlamentariker stadig kan sige: Jeg vil have det dokument, afhængig af klassifikationen. Så skal man ind og se på det igen, også selv om det er blevet gjort dagen før. Så skal det revideres. Man skal se på det igen, om det nu er i orden, at det er klassificeret.

Er det en svækkelse i forhold til EF-Domstolen osv.? Nej, vi er alle sammen allierede i det her. Det mener jeg. Vi ønsker alle at opnå det bedste for vore borgere.

Med hensyn til kompetencerne: Jamen de er da definerede. Det var Børge Klit Johansen, der var inde på det. Vi kan måske ikke gøre det klart nok over for vore borgere, men vort Ministerråd skal i gang med en proces, hvor man siger: Jo, de nationale parlamentarikere er ansvarlige for, hvad der foregår i Bruxelles, og så skal Bruxelles ikke være et bandeord. Nej, vi skal anerkende det gode arbejde, der gøres af medarbejderne og institutionerne.

Jo, Frank Dahlgaard, den fælles offentlige debat er selvfølgelig vigtig. Men det betyder også, at vi kan blive klar over de store forskelle, og forskelle, som styrker. Som styrker vores suverænitet, vores nationale, regionale identitet. Men disse forskelle må aldrig bruges til at standse os i at skabe en produktiv dialog og et definerbart europæisk mål.

Jeg tror, det var det. Jeg mener helt ærligt, at hvis vi vil være de »rene«, så kan vi ikke tjene vore europæiske borgere. Så enkelt er det.

Ordstyrer:

Mange tak til Michael Cashman for et engageret indlæg. Jeg vil gerne sige til Michael Cashman, at jeg forsøgte ikke at reagere på sådan et engageret indlæg, det kan vi også godt lide i Danmark. Jeg ved ikke, hvor mange her i salen, der er klar over det, men Michael Cashman er også skuespiller af profession, og det var sådan set en kompliment og ikke noget, man skulle grine af. Det er vi jo alle fra tid til anden på hver vores måde.

Den næste bliver Mogens Blicher Bjerregaard fra Dansk Journalistforbund.

Mogens Blicher Bjerregaard:

Det kan være svært at komme efter Michael Cashman!

Der blev på et tidspunkt spurgt, hvem der sætter standarden for det her. Som jeg også nævnte i mit indlæg, tror jeg, at det her kommer til at handle meget om, hvordan reglerne bliver brugt, hvordan praksis bliver. Og med hensyn til standarderne er det så det land, der er mest restriktivt, der sætter standarden, eller går vi den anden vej, således at det mest åbne land sætter standarden? Så er vi faktisk henne ved det spørgsmål, der bliver stillet af flere af ordførerne, nemlig nationalstatens muligheder.

Jeg vil gerne fortælle om en lille sag, som var fremme for ca. 4 år siden, hvor et par svenske journalister forsøgte at få nogle dokumenter ud fra Ministerrådet. De søgte om at få 20 dokumenter ud. De fik to dokumenter ud. De fik 16 dokumenter ud, da de spurgte i Stockholm. Altså, kan man ikke få svar i Bruxelles, så får man svar i Stockholm.

Det er jo et af kernespørgsmålene her. Kommer det her nye regelsæt til at betyde, at de nationale lovgivninger skal indrette sig så meget, at hvis man i en situation ikke kan få svar i Bruxelles, så kan man pludselig heller ikke længere få svar i Stockholm. Og den svenske lovgivning er nok den med den største åbenhed i dag.

Jeg bliver også spurgt om, hvor jeg ser det største problem i forhold til den nationale lovgivning. Michael Cashman fremhæver artikel 4a i det nye kompromisforslag, hvor han siger, at det er meget klart, at de nationale lovgivninger de er der. Så undrer det mig, at hvis man tager et gammelt forslag, som bare er fra den 5. april i år, så er der et ekstra stykke i artikel 4a, hvor der står: Medlemsstaten træffer i henhold til den nationale lovgivning afgørelse om, hvorvidt der kan gives aktindsigt i dokumentet eller dele af dette. Er der en grund til, spørger jeg så Michael Cashman, at det stykke er taget ud, at det er væk? Det viser jo lidt om, at det her er en varm kartoffel, som Oluf Jørgensen var inde på.

Jeg synes, der står i artikel 4, at en medlemsstat kan anmode institutionen om ikke at give aktindsigt i et dokument fra denne medlemsstat. Tredjemand kan bede om det. Igen her vil det være praksis, der kommer til at vise det. Jeg er også enig i, at tid og indsigt i beslutningsprocesserne er afgørende for åbenhed, afgørende for at man får nogle gode beslutningsprocesser. Jeg tror, det var Susanne Clemensen, der var inde på det.

Til Elisabeth Arnold: Ja, hurtig information, og det er i virkeligheden også et svar til Frank Dahlgaard. Ja, selvfølgelig hurtig information på vore egne sprog så hurtigt som muligt. Det er et indlysende krav. Det ændrer sådan set ikke så meget på spørgsmålet her om åbenhed, men selvfølgelig skal der være det.

Keld Albrechtsen spørger, om der er tale om en svækkelse med hensyn til domstolspraksis i forhold til den danske lovgivning. Jeg mener, der er tale om en svækkelse i forhold til den danske lovgivning med de meget brede formuleringer, der er med hensyn til undtagelserne. Ellers mener jeg, at der er blevet svaret på spørgsmålet fra Journalisthøjskolen.

Afvejningen mellem offentlighedens interesse og de forretningsmæssige interesser bliver nævnt igen af Michael Cashman, som om det er meget klart defineret. Det synes jeg ikke, det er. Jeg synes, man skulle gøre sig nogle anstrengelser for at få det klarere defineret.

Jeg tror, det var Elisabeth Arnold, der spurgte, hvornår man skulle slå til. Det ved I politikere bedst, men forslaget skal i hvert fald være bedre, end det vi har i dag. Det er et utroligt vanskeligt spørgsmål, men jeg tror, jeg vil læne mig op ad det svar, der hedder: Forsøg at vende tilbage til Europa-Parlamentets oprindelige forslag, få det lagt frem igen, og lad os

få en fornyet debat om det her. Så har vi det danske formandskab om hal vandet år, og med det, der er blevet sagt fra de danske politikere om åbenhed, så skulle man i hvert fald tro, at der er rigtig gode muligheder, når det kommer op der.

Ordstyrer:

Tak for det. Så slutter vi meget passende af med vores svenske repræsentant, Hans-Eric Holmqvist.

Der var jo også et spørgsmål, om man ikke kunne få det i Stockholm, som man heller ikke kunne få i Bruxelles, eller var det omvendt.

Hans-Eric Holmqvist:

Først lige nogle ord om baggrunden for de svenske regler. Vi fik vores regler om gennemsigtighed i 1951. Det var den første grundlov, som gav folk adgang til offentlige dokumenter. Men det var egentlig en indirekte ret, for det drejede sig egentlig om trykkefrihed, så det betød, at alle kunne trykke offentlige dokumenter. Der var en lang række offentlige dokumenter, som folk altså fik adgang til at trykke og til at kopiere.

Så idet man fik den ret, så fik man altså også retten til adgang til dokumenterne. Ellers kunne man jo ikke kopiere dem. Sådan begyndte vores svenske tradition, og så er vi nået frem til det, vi har nu. Der kan I se, man kan altså godt starte med nogle ganske små skridt, nogle små regler kan man sige, og de er så åbne for fortolkning, og så kan man nå frem til en situation som den, vi har i dag. Og i den sammenhæng har vi så nu denne diskussion om retten til aktindsigt.

De fleste her har givet udtryk for bekymringer, og det må vi tage alvorligt. Til Mogens Blicher Bjerregaard og Oluf Jørgensen må jeg sige: Jeg synes, I bekymrer jer for meget. Jeg mener, at vi har taget os af de fleste af problemerne, og Michael Cashman har svaret på det meste af det, synes jeg. Men jeg så da hellere, at der var flere af jeres kolleger, som kom med de samme udtalelser, som I gør, for ser man over hele Europa, så er der ingen journalister, der er interesseret i den her forordning. Ingen er interesseret! Hvorfor ikke? Jo, det er jo sådan en slags indgreb i deres faglige stolthed, ikke? For er der ikke noget om, at man er en bedre journalist, hvis man sådan gennem bestikkelse eller venskab kan få adgang til dokumenter? Her er der jo alle, der kan få adgangen. Og ikke blot borgere i EU, måske også borgere i andre lande kan få adgang til dokumenter. Så journalister kan ikke lide det her. Vi får ingen støtte fra de europæiske journalister, bortset fra vores danske og svenske kolleger, også nogle britiske og nogle fra andre lande. Men generelt får vi ikke støtte.

Med hensyn til mangelen på en fælles europæisk debat, som Frank Dahlgaard var inde på, vil jeg gerne sige, at hvis vi havde haft en sådan fælles holdning til det her, til behovet for åbenhed og gennemsigtighed, så havde vi haft en helt anden situation, ikke sandt? Både i Parlamentet og i Rådet. Det er klart. Men sådan en holdning, sådan en opfattelse er der altså ikke i øjeblikket. Som jeg sagde før: Havde vi haft forslaget på det tidspunkt, da Santer-Kommissionen blev tvunget til at træde tilbage, så havde vi også haft en helt anden debat. Men nu har vi altså en diskussion, hvor man taler meget om forsvar, sikkerhed og samarbejde, og det, som mange medlemsstater er bekymret over, er jo forsvarshemmeligheder, militære hemmeligheder osv. Og bekymringerne med hensyn til sådanne dokumenter kan da også være forståelige.

Men man er også nødt til at tage højde for, at flertallet af medlemsstater i EU og også et flertal af medlemsstaterne blandt dem, der er mere åbne i det, er jo også medlemmer af NATO, det er vigtigt. Det var lidt om konteksten og baggrunden for den her diskussion.

Hvornår er så det rigtige tidspunkt at slå til? Jeg mener også, det er nu. Man forstår det egentlig ikke. I Sverige har vi masser af debat om det her, det må jeg skynde mig at sige, men man må forstå, at det her er et spørgsmål, hvor der kun er brug for et kvalificeret flertal, for at beslutningen kan træffes i Rådet. Der er ikke noget veto fra noget land i det her spørgsmål. Det er ingen, der kan nedlægge veto. Så et mindretal skal forsøge at overbevise et flertal, som ikke har tradition for denne offentlige adgang, så man kan få skabt en åbenhed, en vej i EU.

Samtidig må vi huske på, at det måske kun er noget, der gælder for institutionerne, men som kan være en slags vejviser, en begyndelse på en ændring i de andre medlemsstater. Ikke ved at gennemtvinge noget ved hjælp af forordningen, men simpelt hen ved at vise gode eksempler, således at vi skridt for skridt andre steder vil se folk sige: Jamen hvis jeg kan få sådanne dokumenter fra EU's institutioner, hvorfor kan jeg så ikke også få dem fra myndighederne i mit eget land. Så vil folk måske andre steder stille sig selv det spørgsmål. Dermed kan vi måske skabe fremskridt, og dermed vil man se større åbenhed i de enkelte medlemsstater. Ikke så meget gennem denne forordning, tror jeg, men journalister og borgere og medlemmer af ngo'er osv. vil også begynde at efterspørge de nationale dokumenter.

Hvad så med nationernes og de enkelte medlemsstaters rettigheder til at bruge deres egne regler? Det er man jo meget optaget af i Sverige og også i andre medlemsstater. Jeg mener nu, at vi har sikret det her endeligt gennem særlige punkter i forordningen. Det, der er vigtigt for os, er naturligvis, at vi så kan levere det, der kræves her gennem forordningen i

vore egne nationale regler. Vi har jo også fortrolighed med hensyn til sikkerhed og beskyttelse af følsomme industrielle informationer osv. Det har vi jo, og når det er med i den nationale lovgivning, er det ikke noget problem, men for nogle lande vil situationen være den omvendte, og derfor må der så ske ændringer, således at medlemsstater kan få ret til at overføre ting til institutionerne.

Det er der nogle medlemsstater, der har brug for. De har brug for det af samme grund, som vi ikke ville have, det skulle være en forpligtelse, men andre har brug for at have den mulighed for overhovedet at gøre noget på det her område.

Med hensyn til veto fra medlemsstaterne er det jo noget, der er nedarvet fra traktaten, kan man sige. Det er altså ikke noget, vi skal ændre her ved denne forordning. Der skal man i gang med en langt mere kompliceret procedure. Vi har ment, at her var det en god måde at få de ting lagt ind, som er der, for de refererer jo også til, hvad der står i traktaten.

Så lidt om forskellene mellem det, vi har nu og det, der foreslås. Nu er der kommet det med de indgående dokumenter. Det er særdeles vigtigt sammenlignet med de eksisterende regler. Kun medlemsstater har veto retten inden for disse områder. NATO vil f.eks. have det for visse følsomme dokumenter, men der er ikke sådan en blokundtagelse for ESDP-dokumenter. Jeg vil gerne her sige mange tak til Michael Cashman for det arbejde, der er udført sidste eftermiddag i Parlamentet. Man har altså banet vejen, så vi slap af med Solano-beslutningen og ligesom fik tingene med i forordningen. Det var en nøgledel i strategien at få det gjort, og det har Michael Cashman gjort, og det siger jeg tak for.

Når man taler om hemmeligholdelse, så mener jeg også, at der i teksten står *ville* underminere, ikke *kunne* underminere. Det er vigtigt, at se nøje på den formulering. Men det er jo sådan, at i dag kan man nægte at udlevere dokumenter, hvis der er fortrolighed med hensyn til – hvad skal man sige – baggrunden i den enkelte institution. Det er der ikke mere. Nu er det mere udspecificeret, der står det med de interne dokumenter også et afsnit, men bør læse meget nøje. Det er artikel 4, stk. 3. Det er et afsnit, man bør læse meget nøje. Når man gør det, sådan som jeg har gjort, så finder man ud af, at der egentlig er mere åbenhed her, end vi faktisk har i Sverige i dag, for vi har slet ingen regler for den slags arbejdsdokumenter. Det er simpelt hen undtaget fra vore regler. Men her i traktaten står det konkret, og det står konkret i dokumentet. Der står jo også, at hvis det bliver afsløret, vil det underminere *alvorligt*, ikke sandt? Alvorligt underminere! Det er det, der står i forordningen. Det betyder, at der skal meget til for at kunne sige nej til at udlevere et dokument under henvisning til denne paragraf.

Alt i alt vil jeg sige, at jeg synes, denne forordning er mere åben, end det vi har i Sverige og også end det, man har i Danmark på mange punkter.

Det med registeret er også noget nyt og også meget vigtigt i forhold til de nuværende regler. Hvis man har brug for adgang til dokumenter, skal man jo vide, at dokumentet eksisterer, ikke sandt? Hvis man ikke kender til det, kan man jo ikke bede om det. Og registeret giver denne mulighed, denne oversigt, og derfor er det noget meget væsentligt, der er opnået i forbindelse med den nye forordning.

Aktiv offentliggørelse af dokumenter er også vigtigt. Det vil nok blive den væsentligste måde at få adgang til dokumenter på fremover, at man rent faktisk får tingene automatisk. Sådan bliver det også med registeret. Man kan få automatisk adgang til de forskellige ting.

Michael, du har svaret på de fleste af spørgsmålene. Jeg stjal noget af din tale før, ikke? Og nu har du stjålet nogle af de svar, jeg skulle give. Men jeg har en kommentar rent principielt med hensyn til denne undtagelse fra hemmeligholdelse. Jeg er da enig med dem, som er af den opfattelse, at hvis man har få meget brede undtagelser, så kunne man få problemer. Jeg kan egentlig godt lide den svenske situation på dette område, hvor man har en lang række undtagelser, men de er meget konkrete. De vedrører bestemte typer information i bestemte situationer. Derfor har vi en hel bog med undtagelser i forbindelse med hemmeligholdelse. Altså vores regler om åbenhed er kun nogle få paragraffer, men undtagelserne fylder en hel bog.

Hvis offentlighed er reglen, og der så nævnes nogle undtagelser, så tror jeg, at vi også her når frem til en situation, hvor der vil være nogle meget konkrete undtagelser. Men vi kan ikke eksportere det hele, og vi har altså ikke kunnet eksportere vor lov om hemmeligholdelse fra Sverige, og det er heller ikke vores hensigt. Men vi mener, at det udkast, der foreligger nu, er acceptabelt.

Jeg vil gerne tilføje et par enkelte ting om noget, der slet ikke har været oppe her i eftermiddag. Jeg blev inspireret af formandens pyramide, for vi har jo talt om dele af pyramiden i dag, og der er nogle ting, der er næsten lige så vigtige som adgangen til dokumenter, som aktindsigten, og det er, at der er en fortløbende proces i gang, hvor der også sker en revision af personaleregulativerne og reglerne for enkeltpersoner. Vi har et system i Sverige, som betyder, at hvis en person er ansat i staten eller i kommunen, har man ret til anonymt at give information til pressen om næsten alle emner, undtagen dem der er i den højeste sikkerhedsklassifikation. Det har vi heller ikke forventet at kunne eksportere, det tror

jeg går for vidt for de europæiske standarder og niveauer, men noget af det kunne man måske godt have med i personaleregulativer osv.

Altså muligheden for, at en person i EU, som ser korrupsion, misbrug af midler osv., må stå frem og fortælle offentligheden om det. Det er særdeles vigtigt. Og der skal bedre bestemmelser til i personaleregulativerne. Det er ikke noget, vi kører med nu under vores formandskab. Der er jo en høringsproces i forhold til medlemsstaterne og også fagforeningerne, men det er noget, vi også vil arbejde for efter vores formandskab og lægge pres på og ringe; for at få bedre regler på dette område.

En anden vigtig ting, som vi slet ikke har forholdt os til, er ytringsfriheden. De har måske læst, at der har været nogle sager om nogle svenskere ansat i Europa-Kommissionen. De er blevet kritiseret for at være for åbne. Men de har med deres skandinaviske baggrund ikke troet, at der var noget problem i at snakke om visse ting offentligt. Men det er de blevet kritiseret for. En anden væsentlig ting er, at der også skal være talefrihed for ansatte i R&A; det og Kommissionen. De skal ikke altid bede om lov, når de skriver en bog eller siger noget som helst, som systemet er i dag. Dét er nogle ting, jeg mener vi skal arbejde med, når først denne forordning er på plads. Så skal vi arbejde videre med det. Vi skal også lave regler for institutionerne om noget, der heller ikke er dækket her, nemlig reglerne for de øvrige institutioner der er udover Parlamentet og Kommissionen og Rådet. Så det er ikke sidste skridt i processen, men for at citere Churchill: Det er slutningen på begyndelsen.

Ordstyrer:

Tak til Hans-Eric Holmqvist. Jeg synes nok, at med den hidtidige debat og dialog, vi har haft mulighed for her, hvor vi – som jeg indledte med at sige – også har inviteret folk med udenlandsk baggrund i virkeligheden har bidraget til, at vi får nuanceret vores opfattelse af, hvordan forholdene egentlig er i andre lande, hvad angår forskellige regler.

Nu kan vi gå over til debatten med salen, og der er frit slag for alle. Der er foreløbig to, der har meldt sig, og det er to af de danske europaparlamentarikere. Europaparlamentarikerne bliver altid inviteret til de arrangementer, som Folketingets Europaudvalg arrangerer, og den første er Pernille Frahm fra SF.

Pernille Frahm:

Tak fordi Folketingets Europaudvalg har arrangeret denne her høring. Bedre sent end aldrig. Jeg har virkelig også savnet en offentlig debat om det her åbenhedsprojekt. Jeg vil bare sige, at der findes faktisk ændringsforslag på dansk, dem har I bare ikke omdelt. Dem har bl.a. jeg stillet.

Tak til oplægsholderne og selvfølgelig især til Michael Cashman, for jeg ved, du har udført et enormt arbejde, og du ved også, at jeg har forsøgt at følge med i det, så godt som det lod sig gøre. Det har jo været en lukket proces, I har haft i det her forløb. Og når du siger, at vi skal tage medansvar, så er jeg helt enig, men det kræver, at vi har rimelig klarhed over, hvad vi taler om, og at vi snakker om den samme ting. Når du f.eks. refererer til artikel 4a om indflydelsen på de nationale regler, så synes jeg, den formulering du har i dit ændringsforslag 116 gør, at det er meget uklart, hvilken effekt de her regler får på nationale regler, specielt når man også sammenholder det med dit ændringsforslag 109 til artikel 11, hvor det klart står, at denne forordning gælder umiddelbart.

Jeg vil gerne spørge, hvordan du ser det i forhold til, at det til gengæld er helt klart, hvilken indflydelse medlemsstaterne har, for så vidt jeg kan se af dit ændringsforslag 115, har medlemsstaterne ubegrænset ret til at bede om fortrolighed om de informationer, de giver. De er ikke engang nødt til at referere til national lov i den sammenhæng. De kan gøre det, uanset om det er i overensstemmelse med nationale regler eller ej. Det fremgår i hvert fald ikke af dokumentet her, at der skal være en eller anden form for lovgivning bag, når man kræver lukkethed om dokumenter, man har overladt.

Så vil jeg gerne have uddybet dette med at »underminere beslutningsprocessen«. Hvad betyder det? Betyder det, at man underminerer beslutningsprocessen, hvis man får adgang til dokumenter og gennem den adgang kan bruge det i en offentlig debat og dermed få ændret hele projektet, eller vil vi netop ikke gerne have, at borgerne involverer sig mere i udviklingen af det her projekt?

Så vil jeg gerne spørge til de følsomme dokumenter i artikel 6a. Jeg synes, der er mange forskellige typer af klassificering i den artikel, og jeg vil gerne have en forklaring på, hvorfor vi har brug for så mange typer klassificering, som er omtalt i denne artikel, og hvorfor skal ophavsmanden, hvis der er tale om følsomme eller klassificerede dokumenter, kunne kræve, at de ikke engang registreres. Én ting er, at de ikke udleveres, men de skal ikke engang kunne registreres. Det synes jeg er en stor magt at give til ophavsmændene til den slags dokumenter.

Det tror jeg er nok i første omgang.

Helle Thorning-Schmidt:

Jeg vil også tilslutte mig rosen til Europaudvalget for overhovedet at have gjort denne debat mulig. Det er en meget interessant debat, om end den er lidt teknisk ind imellem. Jeg vil selvfølgelig også sige tak til min kollega, Michael Cashman, for et så oplysende og også engageret indlæg.

For det første er det godt ved denne her konference, at det bliver klart, at der er en fælles interesse mellem Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter. Og det andet, der er utrolig interessant, er, at vi får dette emne politiseret, og det er faktisk mit indtryk, at dem, vi slås med i øjeblikket i Europa-Parlamentet, er de nationale regeringer. Derfor skal jeg spørge Michael Cashman og måske også det svenske formandskab, om det ikke er rigtig forstået, at denne diskussion bliver gjort politisk i de andre medlemslande, og måske ville det være særlig interessant i den tyske offentlighed, hvis dette bliver gjort politisk. Jeg kunne godt tænke mig at se en Joschka Fischer, som kom og gik imod nogle af de regler, Europa-Parlamentet har foreslået i øjeblikket.

Så der er også et stort behov for, at nationale politikere gør det klart for andre nationale politikere, at dette faktisk er et interessant problem, som bør gøres meget politisk. Og det er mit indtryk, at det f.eks. ikke er det i den tyske offentlighed i øjeblikket.

Det andet jeg gerne vil rejse er mere om indholdet. En af de ting, der er blevet gjort helt klart her i dag, er, at åbenhed er noget værre skidt. Der er jo sket det, at vi i Europa-Parlamentet har lavet et dokument med vores ønskeliste til, hvordan dette skulle se ud i den bedste af alle verdener. Men det er så klart, at det kan vi ikke få igennem, fordi der også skal være flertal i Ministerrådet. Så jeg vil spørge dig, Michael Cashman {{S u har gjort det klart, at du synes, vi skal slå til nu – om du kan gøre det argument klart, som vi bliver præsenteret for hele tiden, også i dag, nemlig at retspraksis er meget bedre, end det vi kan få, hvis vi går med på dine kompromisforslag.

Jeg kunne godt tænke mig, at du foretog en sammenlignende analyse af retspraksis i dag og så det, vi får i Parlamentet og også i Europa, hvis vi tager dine kompromisforslag, får et flertal i Rådet og får et resultat lige nu. Mit indtryk er, at vi får en bedre retssituation, end den, vi har med retspraksis. Jeg kunne godt tænke mig at høre dine kommentarer til det, og måske også den svenske statssekretærs.

Så vil jeg selvfølgelig også gerne spørge journalisterne her: Er der nogle af de forsikringer, I har fået her i dag, som gør jer mere trygge? Jeg kan forstå, at I i hvert fald ikke er helt trygge og glade, men er der nogle af de forsikringer, der er kommet her i dag, der trods alt gør jer lidt mere glade end I var, da I mødte op i dag. Det var spørgsmålene.

Ordstyrer:

Vi tager et par stykker mere med, for vi ved jo, at når vi først giver panelet ordet, så tager sådan en runde lang tid, og vi skal også have lejlighed til debat i salen. Så er det Hasse Ferrold.

Hasse Ferrold:

Jeg vil sige, at ud fra et borgersynspunkt synes jeg, det er meget vigtigt – selv om pressen jo selvfølgelig er borgernes øjne og ører og videregiver informationerne – at der ikke eksisterer to former for aktindsigtsmuligheder, men at borgernes har samme mulighed for aktindsigt som pressen. En anden ting er, at det er meget vigtigt for hver enkelt sag, at der foreligger pligt for EU til at udarbejde totale oversigter. Og der mener jeg totale, dvs. at jeg giver dig ret siger, at alt skal registreres, altså at man har total indsigtsmulighed i alle faktorer, der overhovedet har været med til at påvirke en sag. Man skal også have mulighed for at se, hvordan en sag er blevet påvirket af lobbyister og sådan noget.

Et af eksemplerne på dokumenter, der er undtaget fra aktindsigt, er dokumenter, der omhandler kommercielle interesser. Det kan jeg godt forstå. Men der står: Dog kan det udleveres, hvis det offentliges interesser vejer tungere. Jeg synes, det burde være omvendt. Jeg synes, problemstillingen er vendt på hovedet. Det burde være sådan, at kommercielle interesser ikke er undtaget fra aktindsigten, men at man skelner mellem interne kommercielle interesser – t i virksomheder – og eksterne kommercielle interesser. For at eksemplificere det vil jeg sige, at f.eks. ved sådan noget som et madsminkedirektiv er det rart for borgerne at vide, hvilke kommercielle interesser der har påvirket, hvilke tilsætningsstoffer der skal tilsættes vores mad, så vi må gå på kompromis i et lands lovgivning, måske på basis af at der er foregået lobbyisme fra forskellige virksomheder. Men selvfølgelig skal ge hensyn til, at interne informationer i virksomheder ikke kompromitteres.

Ordstyrer:

Jeg kender ikke alle ved navn, men det er jo meget heldigt sådan set, for ellers kunne man jo diskutere, hvor offentlig og åben tilmeldingen er. Men jeg vil bede om, at man præsenterer sig selv ved navn både af hensyn til folk i salen her og til seerne.

David Munis Zepernick (Dansk Udenrigspolitisk Institut):

Det forekommer mig – efter at have læst Cashmans forslag – at der er tale om forbedringer i forhold til de nuværende regler, selv om jeg ikke er helt overbevist om, at forbedringen er helt så stor, som Cashman og jeg selv for så vidt gerne ville have.

Men et konkret spørgsmål både til Cashman og Holmqvist: Det fremgår af traktatens artikel 255, stk. 3, at institutionerne indarbejder de særlige bestemmelser i deres respektive forretningsordener, som så senere danner fortolkningsgrundlaget for konkrete afgørelser om ja eller nej til aktindsigt i dokumenter. Men som domspraksis jo har vist, også før Amsterdamtraktaten trådte i kraft, så har Rådets og Kommissionens jurister jo udfoldet en betragtelig kreativitet i forbindelse med at fortolke de gældende regler og fortolke dem i en retning, som er i modstrid med det, som i hvert fald er den officielle danske holdning, og som jo også er Europa-Parlamentets holdning.

Det forekommer mig, at man måske skal være en lille smule påpasselig med at sætte ræven til at vogte gæs i det her tilfælde, og i lyset af de politiske realiteter er mit spørgsmål, om der er nogle forslag, nogle initiativer i pipelinen med hensyn til at styrke ombudsmandens rolle. Det er jo et stykke glimrende – synes de fleste - nordisk systemeksport, vist nok oprindelig svensk, selv om vi danskere gerne vil tage lidt af æren. Men I der nogle konkrete initiativer til at styrke ombudsmandens rolle i forbindelse med en anke over afslag på aktindsigt?

Ordstyrer:

Så tager vi en første omgang besvarelser her, og hvis I kunne være meget præcise i jeres svar, så ville det ikke skade den øvrige del af debatten.

Jeg har indtryk af, at Cashman fik temmelig mange spørgsmål, så hvis du lægger ud.

Michael Cashman:

Til Pernille Frahm. Det vi prøver at gøre med de ændringsforslag, der er fremlagt, er jo, at vi gerne vil stramme det hele lidt op. Altså institutionerne skal *bevis*, at offentliggørelse vil underminere deres beslutningsproces. Hvis man ser på ændringsforslagene, så ser man på den proces, hvormed den beslutning bliver taget. Der slettede vi så henvisningen til individuelle udtalelser, for vi synes, at individuelle udtalelser jo også skal stilles til ansvar. Medlemsstaterne kan anmode om, at et dokument ikke bliver offentliggjort. Det kan et medlemsland anmode om.

Forhåbentlig vil de fleste medlemsstater sige, at man godt kan få adgang til deres dokumenter, men i erklæring 35 i Amsterdamtraktaten er det her behandlet, og traktaten kan vi jo ikke lave om på. Også medlemsstaternes anmodning om veto afspejler Amsterdamtraktaten. Og om klassificeringen af følsomme dokumenter. Der er for mange. Vi har accepteret, at der er tre, men der er faktisk fem, som visse organisationer foretrækker. Den amerikanske lovgivning tillade r organisationer, der ikke er stater, at foretage de klassifikationer, de ønsker, og det sætter man ikke spørgsmålstegn ved. Vi er så gået lidt videre her, ved at vi faktisk sætter nogle grænser op.

Og Helle Thorning-Schmidt, du har fuldstændig ret. Vi skal gøre det her til et politisk spørgsmål, og vores kolleger her må tage det op med deres kolleger i de politiske partier i Spanien, i Tyskland og spørge, hvordan kan I gå imod det? Hvordan kan I gå ind for en udvanding af det her? For vi skal jo huske, at det, vi har her, jo er et fantastisk fremskridt i forhold til det oprindelige forslag fra det franske formandskab.

Den sammenlignende analyse mellem de nuværende regler og forslaget kan vi desværre ikke klare her i eftermiddag, men jeg vil gerne sige, at det vi foreslår i sammenhæng med retspraksis og med internationale konventioner, er, at hvis vi mener, at nationale regler bliver undermineret, så mener vi, at vi taget vores forholdsregler over for det. Selvfølgelig sætter vi borgerne øverst. Og selvfølgelig har borgerne samme rettigheder som medierne.

Med hensyn til registrene: Ja vi krævede også fuldstændige registre i novemberforslaget, og der, hvor man ikke har følsomme dokumenter med i registret, skal man lave en rapport til Parlamentet om det.

Med hensyn til handelsmæssige interesser har vi kigget på den amerikanske model, og jeg er enig med dem, og det er dér, jeg gerne vil gå videre. Vi gør det, når det gælder miljøinformationer, og vi gør det også i forbindelse med nye forslag for ombudsmanden om god administrationspraksis. Her har jeg også bragt artikel 255 på bane.

Det er rigtig, at stk. 3 i artikel 255 siger, at der skal være nogle procedureregler, og derfor har vi også sagt, at disse regler skal være i overensstemmelse med denne forordning. Her har vi så den årlige gennemgang i Parlamentet, dvs. vi kræver, at der skal sættes en proces i gang i institutionerne. Ombudsmanden er selvfølgelig med der som en appelinstans, ligesom selvfølgelig også EF-Domstolen. Det vil sige, at der er to appelinstanser. Man kan appellere til institutionerne, man kan appellere til ombudsmanden, og man kan appellere til EF-Domstolen.

Så jeg mener, der er nok sikkerhedsventiler. Jeg vil gerne have flere med, men de kan så blive etableret, efterhånden som vi arbejder videre med det. Vi kan kun arbejde videre med det, når vi har fået noget gennemført.

Hans-Eric Holmqvist:

Angående det her med diskussionen med andre lande må vi være klar over, at de administrative traditioner i et flertal af medlemsstaterne i EU er helt anderledes end i de nordiske lande. I mange andre lande er det sådan, at den, som har forfattet et dokument, har betydelige rettigheder, når det drejer sig om at offentliggøre eller udlevere de pågældende dokumenter.

Nu er vi ikke stødt på det så hyppigt her på det seneste, men i starten har der været meget diskussion om, hvorvidt tredjepart skulle have ret til at nedlægge veto over for udlevering af dokumenter, enkeltpersoner, virksomheder osv., for det beskyttes nemlig meget i nogle lande, men det er så ikke tilfældet længere.

Vi må være klar over, at der er kæmpe forskelle på traditionerne i de forskellige medlemsstater. Det, vi opnår nu, er en form for kompromis mellem de forskellige traditioner. Men der er tegn på forandringer på andre måder, som jeg godt lige vil nævne. Før Stockholmtopmødet indsamlede man, som man altid gør, de forskellige medlemsstaters synspunkter om og holdninger til, hvad topmødet skal handle om. Mange lande sender så nogle ordentlige dynger papir, som præsenterer deres nationale synspunkter. I år bad vi om, at medlemsstaterne skulle sige, om de ville have noget imod, at de dokumenter, de indsendte, ville blive offentliggjort. Vi vidste jo ikke, om der var noget hemmeligt i det.

Men der var ingen, der modsatte sig det, så det blev offentliggjort. Til mange journalisters forbløffelse var det altså muligt at få adgang til de dokumenter. Det var et tegn på forandring, mener jeg. Regeringerne i Europa bliver klar over, at der er behov for mere åbenhed i Europa. Det ser jeg som et positivt tegn for den fremtidige udvikling.

Ordstyrer:

Så er det Mogens Blicher Bjerregaard.

Mogens Blicher Bjerregaard:

Jeg er blevet spurgt, om der ikke er noget, der kan gøre, at jeg går lidt gladere herfra, end da jeg kom. Nu er jeg normalt i rimelig godt humør, men hvis jeg skal sige noget, der bare er en anelse beroligende, så er det de gode intentioner. Jeg hører mange gode intentioner. Bl.a. løftet om en revision under det danske formandskab, sådan hørte jeg det i hvert fald lidt.

Det, der så kan gøre én lidt utryk igen, er, hvor langt bliver de her gode intentioner bredt ud? Sikrer vi os, at de gode intentioner bliver bredt ud til embedsmændene, til de andre politikere, at Cashmans og Holmqvists forhåbninger og tro på, at her bliver der flyttet noget, bliver det flyttet længere ud?

Der blev spurgt, om borgerne skal have samme aktindsigt som medierne. Ja, naturligvis skal de det, det er indlysende. Det, vi skal sikre i forhold til medierne, er den meget hurtige behandling. Det, der står her i forslaget, er, at man kan komme ud for en meget langsommelig proces, op til 3 måneder i værste fald, inden man får aktindsigt, og der kan det af hensyn til nyhedsformidlingen for længst være for sent at få den aktindsigt. Man skal selvfølgelig have den, mens man er i gang med beslutningsprocessen. Derfor er det ikke uinteressant, hvor lang tid der skal gå, fra man søger aktindsigt, til man rent faktisk får den.

Jeg ved godt, at intentionen er, at man skal have den med det samme, men man kan frygte, at de her tidsfrister bliver strakt til det yderste, og derfor skal de tidsfrister forkortes væsentligt.

Med hensyn til den revision, der skal foretages, hvis der altså bliver vedtaget noget nu, vil jeg opfordre det danske formandskab til den tid til at hjælpe med til, at den meddelerfrihed, som man har i Sverige, og som er en interessant og meget anderledes måde at have offentlighed på, også bliver bragt videre i EU og herhjemme i Danmark.

Ordstyrer:

Tak for det. Så er det Oluf Jørgensen fra Danmarks Journalisthøjskole.

Oluf Jørgensen:

Helle Thorning-Schmidt sagde, at det er blevet sagt i dag, at retspraksis efter de nugældende regler er meget bedre. Det har jeg ikke hørt. Jeg har hørt mig selv sige, at retspraksis på nogle væsentlige punkter er bedre end forslaget, og det vil jeg godt lige uddybe igen. Det handler om undtagelsen fra offentlige interesser, som har været berørt nogle gange.

Artikel 4, § 1a. De hensyn, der kan beskyttes ud fra offentlige hensyn, offentlige interesser, der er den offentlige sikkerhed, Europol f.eks., forsvar, militære anliggender, det er ikke kun militære hemmeligheder, internationale forbindelser – dem er der utrolig mange af – og bl.a. økonomipolitik. Der har førsteinstansretten i en principiel sag fastslået efter de nugældende regler i en sag, der netop handlede om fortrolighed af hensyn til offentlige at der *skal* ske en afvejning mellem hensynet til beskyttelse og hensynet til de offentlige interesser. Det skal der *ikke*, sådan som forslagene er formuleret, og forslagene er jo betydelig mere detaljerede end de hidtidige regler, så der er ikke noget at misforstå for EU-ombudsmanden og domstolene, når det kommer dertil. Der er ikke nogen afvejning i forhold til offentlighedens interesse ved de beskyttelseshensyn, der her er nævnt. Det er en klar forringelse.

Det er også sådan efter den nugældende retspraksis, at der ikke er nogen beskyttelse af interne arbejdsdokumenter. EU-ombudsmanden har for nylig fastslået, at man ikke kan bruge den begrundelse efter de hidtidige regler til at tilbageholde oplysninger. Det, der er galt med det forslag, som ligger, og her er det jo artikel 4, § 3, er, at før afgørelserne træffes, kan man både legitimere at tilbageholde faktiske oplysninger og oplysninger, der kommer ud efra. Det kan man ikke, efter afgørelsen er truffet. Efter afgørelsen er truffet står der klart, at man kun kan tilbageholde disse foreløbige meninger, diskussioner osv., som man har. En efter mine begreber ordentlig bestemmelse om beskyttelse af beslutningsprocessen holdt sig til det sidste afsnit. Og sådan er den danske offentlighedslov, sådan skal den forstås. Det er fastslået mange gange. Så jeg var meget overrasket over at høre, at dette skulle være bedre end den svenske offentlighedslov. Det er jeg meget, meget overrasket over. Det er klart dårligere end den danske offentlighedslov, og det er klart en forringelse i forhold til de gældende EU-regler om aktindsigt.

Helle Thorning-Schmidt spørger også, om der er noget i debatten i dag, der gør mig mere tryk. Det er der faktisk ikke. På ét punkt er jeg fuldstændig enig med Cashman – jeg tror måske på flere punkter – men på ét punkt er jeg helt åbenlyst enig med Cashman, nemlig i hans opfordring til, at man skal læse teksterne, læse ordlyden i teksterne. Nu er de tilgængelige, de ligger derude.

Ordstyrer:

Tak for det. Nu skal vi tilbage til salen, og vi skal her på femte række. Ræk lige labben i vejret, og sig, hvem du er.

Jørgen Friis Christensen:

Jeg hedder Jørgen Friis Christensen og er en helt almindelig, interesseret borger. Jeg synes, også sådan en skulle have lov til at sige noget her. Mit spørgsmål går til de to repræsentanter for den danske presse, eller journaliststand, eller hvad vi nu skal kalde det.

I har jo reklameret for, at åbenhed er godt. Åbenhed er jo et fundamentalt gode for den demokratiske beslutningsproces, og det hvadenten det sker i Danmark eller i EU. Det er der vel ingen, der kan anfægte. Men beslutningsprocessen skal jo anvendes til et eller andet, og mit spørgsmål er med jeres anbefalinger af størst mulig åbenhed: Er der belæg for at sige, at den danske offentlighedslove har medført bedre beslutninger for den enkelte borger. Og hvis I forventeligt siger ja, så vil jeg godt have at vide, hvor I ved det fra.

Ordstyrer:

Det var dog et ubehageligt spørgsmål, hvad? Vi skal ned lige ved siden af tolkeboksen.

Maria Fihl Vetting:

Jeg er fra Dansk Ungdoms Fællesråd og European Youth Forum, som er Det Europæiske Ungdomsråd.

Tak for et godt arrangement i dag, men jeg mangler måske også nogle i panelet fra ngo-siden, som jeg også mener har en stor del af ansvaret for at sætte dagsordenen både på det europæiske og det danske plan.

Når jeg henvender mig nu, er det ikke så meget i forhold til det foreliggende dokument, men mere for at spørge om, hvem der har adgang til at influere på beslutningsprocessen i EU. For et års tid siden kom Chris Patten med et forslag til, hvorledes vi skulle institutionalisere ngo'ers adgang til EU-processen. Det har noget at gøre med, at vi gerne vil have lidt

store enheder. I European Youth Forum er vi allerede 75 organisationer, og det vil være muligt for hver enkelt af dem at få indflydelse på EU's ungdomspolitik.

Men det er meget uigennemsigtigt, hvordan vi kommer ind og får lov til det, og der er ingen klare regler for, hvorledes man sorterer ud fra mængden af enheder, hvordan man skal lave vores paraplyorganisationer, hvordan man skal organisere sig, og hvem der eventuelt får lov eller ikke får lov til at sidde med. Og Cashman sagde før, at vi bare skal komme ind, og det gælder om at få informationerne, ellers kan vi ikke influere på noget. Ja, men vi skal også have ret til at komme ind, og der skal også være klare og gennemsigtige regler for, hvordan man kommer ind.

Ordstyrer:

Så skal vi helt ned bag i salen til Poul Andersen, ham kender jeg.

Poul Andersen:

Der blev spurgt her før om information til befolkningen. Må jeg gerne gøre opmærksom på, at der her fra nytår er blevet lukket et tidsskrift. Det er en parlamentsudsendelse, der hedder »Nyt fra Europa«. Jeg har protesteret imod det. Det kom 11 gange om året i nogle og tredive tusinde eksemplarer landet over. Det var en virkelig god information omkring Europa-Parlamentet.

Men over til de to punkter, jeg gerne vil rejse. Her er et udklip fra Aktuelt fra februar 1999. Det er muligt, det er udført, men det var en intention omkring Europaudvalget, så det er stilet til jer. Der står: »For at give borgerne en større indsigt i den danske EU-politik og den løbende debat, der foregår på et sagligt grundlag, foreslår Folketingets Europaudvalg to fornyelser af udvalgets arbejdsform. Ud over de normale møder i Europaudvalg et skal der holdes åbne udvalgmøder, hvor der også deltager andre medlemmer af Folketinget og danske medlemmer af Europa-Parlamentet. Og 2) De danske medlemmer af Europa-Parlamentet skal have sagen behandlet, når de henvender sig til et fagudvalg eller til Europaudvalget«. Det er muligt, det er gennemført, og det bare er mig, der ikke har fulgt med.

Mit sidste spørgsmål går på, at i 1998 kom Bertel Haarder med en udtalelse om åbne møder i en skrivelse til Skovmand, som lød sådan: »... Mens forslag til EU-lovgivningen skal behandles offentligt i Europa-Parlamentets åbne udvalg, er Folketingets udvalgmøder hermetisk lukkede. Det kunne Danmark drage lære af.« Det er hans konklusion.

g to fornyelser af udvalgets arbejdsform. Ud over de normale møder i Europaudvalg

Ordstyrer:

Tak. Så er det Lars Barfoed. Det er den sidste, jeg har på listen her. Jeg vil meget nødig afskære nogen fra at sige noget. Nu kom der to til, og Charlotte Antonsen og Pernille Frahm. Dem tager vi med, men så må jeg bede jer være relativt korte og præcise. Så går vi over til panelet for besvarelse, og så slutter vi herefter.

Lars Barfoed:

Jeg er ligesom den herre, der tog ordet dernede før, en almindelig, interesseret borger. Jeg tilhører den del af borgerne, som er lobbyist, og det har at gøre med, at jeg arbejder for Finansrådet. Jeg har også et spørgsmål, om ikke andet så fordi jeg ikke var klar over, om man skulle have et spørgsmål for at få lov til at få ordet. Men jeg har også lyst til at sige, at der ligger ligesom en undertone i debatten i retning af, at lobbyister »og sådan noget«, som det vist nok blev udtrykt før, skulle have en interesse i, at tingene foregår sådan lidt lukket.

Dér vil jeg godt gøre opmærksom på, at de fleste ordentlige lobbyister, som arbejder for ordentlige virksomheder og ordentlige interesser, faktisk også har en interesse i, at der er åbenhed i beslutningsprocesserne. Hvis man skal arbejde ordentligt med hensyn til at påvirke beslutningsprocesser som lobbyist, så er det altså nødvendigt, at der er åbenhed omkring de dokumenter, der florerer, hvordan beslutningerne bliver til, som de bliver, hvilke motiver, de forskellige deltagere i beslutningsprocessen har. Så vi er altså som lobbyister også interesseret i åbenhed. Det er faktisk derfor, jeg er her i dag.

Jeg er da enig i, som Elisabeth Arnold antydede, at man ikke bare kan sige, at man ønsker så meget åbenhed, som overhovedet muligt, for selvfølgelig er der da beskyttelsesværdige private interesser både for borgerne og virksomhederne, som man må tage hensyn til. Derfor kan man ikke bare have alt åbent. Der er jo også virksomheder, der har en interesse i, at nogle konkurrencefølsomme informationer ikke bliver blæst ud til højre og venstre. Så selvfølgelig skal der være nogle nuancer i det. Men uden at jeg kender alle detaljerne i dette her, har meget af det været mere teknisk, end det jeg havde været forberedt på, men jeg synes egentlig, det lyder, som om man er ved at finde en fornuftig balance i tingene.

Og jeg vil da godt sige, at det er et fremskridt i sig selv, at der er et regelsæt. Regelsættet er jo i sig selv en fordel for åbenhed og for retssikkerhed. Så har man da et udgangspunkt, og som borger og lobbyist, eller hvad man nu er, så ved man da, hvilke regler der gælder, og så kan man jo altid udvikle de regler senere hen. Men jeg forstår da godt, at man så er bekymret for, om reglerne efterleves loyalt, og der vil jeg godt følge lidt op på min sidemands spørgsmål om ombudsmanden, for det er jo en central institution i den forbindelse.

Kunne man ikke supplere ombudsmandens mulighed for at gå i sådan en egentlig appelsag med også at lade ombudsmanden af egen drift tage sager op og nærmest foretage en form for uanmeldt revision af nogle af de afgørelser og eventuelt rapportere til Parlamentet fra tid til anden, hvordan det går med de beslutninger? Det ville måske være en mulighed for yderligere at styrke ombudsmandsinstitutionen og dermed retssikkerheden i den her forbindelse.

Ordstyrer:

Tak for det. Så skal vi ned til dig i den blå skjorte.

Marc Culot:

Tak for ordet. Jeg hedder Marc Culot, og jeg kommer fra det juridiske fakultet i København, og så er jeg også franskmand. Og som franskmand kan man ikke undgå at tage ordet med en vis forsigtighed i den her forsamling. Den franske forvaltning er vist ikke kendt som den mest åbne institution, men jeg ønsker alligevel at sige til Anne Bastrup, at den franske enevælde ikke bærer skylden for alt ondt, hverken i Frankrig eller i EU.

Jeg kunne godt tænke mig at stille et spørgsmål om de danske forhold med hensyn til åbenhed og gennemsigtighed. Jeg er enig med Susanne Clemensen om, at når det gælder åbenhed og gennemsigtighed i EU, gælder det ikke bare EU-institutioner, men også de nationale institutioner, herunder Europaudvalget og Folketinget. Så mit spørgsmål er følgende: Hvornår og hvordan ville Europaudvalget anvende principperne om gennemsigtighed og åbenhed? Hvornår ville offentlighedsprincippet omfatte regeringens forhandlingsoplæg og Europaudvalgets mandat? Skal befolkningen deltage i den europæiske beslutningsproces, skal den også kende til den nationale regerings forhandlingsstrategi?

Ordstyrer:

Tak. Jeg kan høre, at der er lidt adresse her til Europaudvalget, som vi må besvare. Men det er Charlotte Antonsen nu, og du kan jo benytte lejligheden til at svare, Charlotte, på Europaudvalgets vegne? Nå, jamen jeg gør det gerne, det var sådan set et tilbud.

Charlotte Antonsen:

Jeg vil sige noget helt andet, så Claus kan få lov at svare på Marc Culots spørgsmål. Jeg har faktisk et par spørgsmål, som jeg hellere vil stille. For det første vil jeg gerne spørge Oluf Jørgensen og for den sags skyld også Mogens Blicher Bjerregaard om, hvad det hjælper, at Danmark og Sverige har verdens bedste offentlighedsregler, når det, vi taler om i dag, er EU-beslutninger og EU-regler? Det er sådan lidt let hele tiden at gå rundt og være foregangsland, og vi skal være verdensmestre, men det nytter jo ikke ret meget, hvis de ting, vi taler om, er grænseoverskridende, og de beslutninger, vi taler om, vedrører flere end de fem millioner danskere.

Derfor har jeg lidt svært ved at acceptere jeres synspunkt om, at vi hellere bare skal smide det hele på gulvet, fordi det ikke er godt nok. I den forbindelse vil jeg også gerne spørge jer om, om I ikke er opmærksomme på, at det står i traktaten, at man inden 2 år efter, at Amsterdamtraktaten er vedtaget, skal have defineret de her regler, og man derfor ville være i strid med traktaten, hvis man forsøgte at føre det helt frem til de danske formandskab. Hvis man afviser det nuværende kompromisforslag, risikerer man meget let, at det i realiteten kommer til at blive Belgien, Spanien, som kommer til at definere det. Og vil Belgien og Spanien være bedre eller værre? Det er et svar, vi nok kan være enige om.

Det her er faktisk i forlængelse af Helle Thorning-Schmidts spørgsmål, for når Oluf Jørgensen så bombastisk bliver ved med at fastholde, at dokumentet er i strid med EF-Domstolens afgørelse, så må jeg jo sige: Det er da det letteste at løse. For hvis man er ved at lave et dokument, der på et punkt er i uoverensstemmelse med EF-Domstolens førsteinstansafgørelse, så vil man jo straks efter, at dokumentet er blevet vedtaget, kunne gå til EF-Domstolen og få det ændret igen på det punkt. Så det er da en meget let løsning politisk. Det er selvfølgelig noget andet med ombudsmanden.

Mener du ikke, at vi under alle omstændigheder er nødt til at rette os efter EF-Domstolen? Uanset – havde jeg nær sagt – om man så politisk bliver enige om noget, er det jo i sidste instans, Domstolen der afgør, hvad der er ret og lov.

Ordstyrer:

Tak. Så er det Pernille Frahm.

Pernille Frahm:

Nu har Danmark vist mildest talt ikke verdens bedste offentlighedslov, og derfor kan det nogle ganske i disse diskussioner være lidt besværligt, men det, som gør det så væsentligt, er, at vi jo hele tiden arbejder på at gøre den danske offentlighedslov bedre og komme tættere på den svenske model. Derfor er det så vigtigt med de EU-regler, for det er ikke, som Charlotte Antonsen siger, at det kun gælder på EU-niveau. Det kommer også til at gælde i medlemsstaterne, medmindre man tror på, at man kan have to standarder.

Det vil jeg så godt høre panelets bud på i forbindelse med den historie med de svenske journalister, der beder om 20 dokumenter, og får to i Kommissionen og får 16 i Sverige. Vil den model kunne fortsætte, efter at de her regler er vedtaget og trådt i kraft og kommer til at gælde i praksis? Vil man så igen kunne opleve, at en borger, der gerne vil have aktindsigt, får to forskellige svar: Ét fra EU's institutioner og et fra f.eks. danske regering? Kan det lade sig gøre med de regler her, at man får 20 dokumenter udleveret af Claus Larsen-Jensen og hans kolleger her i Folketinget, mens EU's institutioner kun er villige til at udlevere et eller to af dem?

Ordstyrer:

Da Charlotte ikke svarede på det, Anne, så skulle du ikke have ordet, forstod jeg? Nå, o.k., så kommer du på hurtigt og kort.

Anne Baastrup:

For det første vil jeg rette en åbenbar misforståelse omkring de forskellige udvalg, vi har i Folketinget. Langt de fleste udvalg er begyndt at have åbne samråd. I Retsudvalget er vi ved at få et udgangspunkt, nemlig at når vi har samråd med justitsministeren, er det åbent.

Så har vi en interessant diskussion i Europaudvalget, hvor vi er nogle partier, der ønsker åbenhed omkring mandatgivning. Og jeg kender det svar, som Claus vil komme med på et senere tidspunkt, nemlig at det kan ikke lade sig gøre, for så afslører vi vores forhandlingsposition. Men er der nogle, der kender mandatgivning, så er det de journalister, der står uden for. De ved somme tider mere om mandatgivningen end jeg, som har siddet og overvåget udvalgs møderne. Så argumenterne holder ikke altid helt vand.

Ordstyrer:

Det er rart at have venner! Så behøver man jo ikke fjender.

Men inden vi giver panelet lejlighed til at svare, vil jeg bare lige sige, at vi jo arbejder ganske meget og har gjort det de sidste par år i Europaudvalget på at åbne op for hele processen. Jeg synes, man skal gøre opmærksom på, at alle papirer, som vi har i hænderne til møderne, faktisk er offentliggjort, så man har dem parallelt med, at vi behandler det i Europaudvalget. Det kan man vel næppe kalde lukkethed. Vi har alle partier og observatører og hele baduljen med, der deltager i Europaudvalget i forbindelse med behandling af det. Alt, hvad der kan krybe og gå i det her samfund af organisationer, institutioner osv., er inde over og bliver hørt i formelle høringsprocedurer osv.

En af de ting, vi har satset på, i stedet for at satse meget på åbne Europaudvalgs møder, har været høringer, og man skal være meget opmærksom på, at grønbøgerne jo er med til i helhed at præsentere de forslag, der efterfølgende bliver til egentlig EU-lovgivning. Hvidbøgerne på tilsvarende vis. Og det er jo netop ved at arrangere høringerne, at vi får en bredere kreds til at kunne deltage, end hvis vi lavede et åbent møde i Europaudvalget. Det giver os den mulighed, at vi faktisk kan have eksterne indledere på, som kan være med til at opkvalificere debatten i stedet for at have et traditionelt samråd med en minister i denne her sammenhæng.

Så vi gør meget, og vi gør meget med hensyn til inddragelse af fagudvalg i en tidlig fase, og vi har en række initiativer i gang i denne her forbindelse. Så dybest set er der efter min opfattelse også lidt myter i holdningen til lukketheden på det her område.

Så er vi nået til den afsluttende svarrunde. Jeg vil bede om, at man tager hensyn til tiden, vi skal holde tidsplanen, og jeg vil foreslå, at vi lader vores udenlandske gæster starte. Vi kan jo starte her fra en ende af med Hans-Eric Holmqvist.

Hans-Eric Holmqvist:

For det første med hensyn til om ngo'ere kan have indflydelse på beslutningsprocessen. Der var nogle, der sagde – og den opfattelse deler jeg da også – at en åben proces skal gøre det muligt, at forskellige organisationer kan komme med

åbne udspil, og repræsentanten her fra det europæiske ungdomsforum nævnte jo også det her, for Kommissionen har nu arbejdet på en hvidbog om ungdomsspørgsmål, og det har ave en omfattende høringsproces i alle medlemsstaterne, hvor man involverer ungdomsrepræsentanter alle steder fra. Jeg er også ansvarlig for ungdomspolitik ud over forbrugerpolitik, så det er noget, jeg kender til, må jeg lige sige.

Forbrugerne er også en del af det, og selvfølgelig skal der også være øget mulighed for, at forbrugerorganisationer kan få indflydelse på beslutningsprocessen i Bruxelles.

Det synes jeg i hovedsagen er medlemsstaternes ansvar, men det er selvfølgelig også institutionernes ansvar at prøve at skabe plads til diskussioner og høringer, inden man træffer beslutningerne. I Sverige sender vi vores forskellige regeringsforslag ud til debat til ngo'er og forskellige andre myndigheder og organisationer osv. Det synes jeg er noget man skal gøre meget mere, også i EU-institutionerne. Men det er en anden ting.

Hvad angår det med, om vi skal tage beslutningen i dag og så håbe, at det danske formandskab kan forbedre tingene senere, så mener jeg, at der kan ske to ting, hvis vi ikke tager beslutningen nu. Det er måske lidt farligt at komme med en sammenligning på det her tidspunkt af dagen, men hvis man nu siger, at der er et elskende par, og hvis ikke de går hele vejen, så kan det ske, at kærlighed kan skifte til fjendskab og had. Det ved vi jo. Og vi kan godt stå i en situation en dag, hvor Rådet og Parlamentet har arbejdet så tæt sammen og været så involveret i en fælles proces, at hvis vi ikke kommer til en beslutning nu, så tror jeg, at der måske vil ende med at være et meget dårligt klima mellem de to institutioner på et senere tidspunkt, og det kan også få indflydelse på andre sager.

Der kunne også ske det, at Kommissionen måske trækker sit forslag tilbage, og så ville vi stå i en situation, hvor vi skulle have enighed i Rådet, og det kunne ende med at være meget vanskeligere at opnå.

Så er der selvfølgelig den tredje mulighed, at vi ender i en forligsprocedure, og der er endnu flere lukkede kredsløb, hvor Coreper-ambassadørerne sidder på den ene side og delegationer fra Parlamentet på den anden side, og formandskabet, det belgiske, det spanske og det danske, vil så også være med i forligsproceduren. Det er i hvert fald en situation, vi ikke ønsker, for måske fører det slet ikke til noget, for hvis forligsproceduren ikke fører til noget, så er det bare slut. Så sker der ikke noget. Så er der overhovedet ikke nogen regler.

Med hensyn til udlevering af dokumenter mener jeg, at det var 18 dokumenter, de svenske journalister bad om, og de fik de fleste af dem i Stockholm. Så prøvede de i Kommissionen, og dér fik de noget i retning af to. Så appellerede de sagen, og domstolen fastslog så, at de havde ret til 16 dokumenter. Men først havde de altså kun fået to. Det er dog ikke så dårligt, når vi ser på retspraksis og sammenligner med Sverige, for EF- Domstolen sagde dog 16 dokumenter.

Som jeg sagde før, skal man være klar over, at dette faktisk er et grundlag, vi kan stå på, og som vi kan bruge til en videreudvikling af åbenheden i Europa. Vi skal altså bruge disse regler, og disse regler har nogle indbyggede bestemmelser, der også åbner for en udvikling, fordi institutionerne årligt skal offentliggøre resultaterne og listerne over de ansøgninger, de har fået, og de skal offentliggøre deres interne procedureregler med hensyn til behandling af dokumenter og ansøgninger om aktindsigt. Det skal tages op igen i 2004. Sådan er det, og jeg er overbevist om, at dette vil være et godt grundlag for det fremtidige arbejde i unionen med henblik på at skabe mere åbenhed og mere demokrati.

Michael Cashman:

Der er blevet nævnt noget tidligere, som jeg måske skal korrigere. Henvisningen til national lovgivning er ikke i artikel 4a, og hvis jeg sagde det, var det fejl. Det er i artikel 5. Men der er henvisning til nationale ordninger, som jeg også nævnte tidligere.

Og til Pernille Frahm. Du svarede ikke på det specifikke spørgsmål. Du sagde, at der var nogle dokumenter, der slet ikke blev registreret. Men med mindre vi accepterer klassificering af visse dokumenter, så ville vi ikke have en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Vi prøver på at skabe en god praksis, men samtidig er der jo de undtagelser, som vi viser tilbage til. Man skal se på de definitioner der er af et følsomt dokument.

Jeg er fuldstændig enig med dig, Jørgen, og jeg mener, at de danske journalister skal have lejlighed til at svare.

Hvad angår Det Europæiske Ungdomsforum har jeg det lidt vanskeligt med, at ngo'erne på en eller anden måde skal involveres. De kan jo ligesom blive neutraliseret, hvis de bliver knyttet for tæt til de her ting. De er jo netop effektive, fordi opererer på egen hånd, individuelt. Men når det gælder handlingsprogrammet til bekæmpelse af diskrimination, var der mange ngo'er, der var i gang med lobbyarbejde. Poul nævnte også spørgsmålet om yderligere involvering, og det er jo også noget, der vil kunne øges ved brug af Internet.

Og med hensyn til, at nogle lobbyister ønsker, at tingene skal være lukket. Ja, nogle journalister siger til mig: »Hvad er du i gang med, Cashman? Jeg er jo ikke bedre end mine kontakter, du må ikke ødelægge det jo for mig. Altså jeg prøver at skaffe informationer, og det bruger jeg mine kontakter til«. Men selvfølgelig skal vi bygge på en rimelig balance. Jeg er enig med Charlotte, når hun siger, at ikke alt kan offentliggøres. Der skal være plads til at tænke og arbejde, men selvfølgelig skal der ikke være plads til, at man kan gemme tingene.

Og mere magt til ombudsmanden? Ja, det ønsker jeg også, og i mit oprindelige forslag nævnte jeg, at der skulle være en informationsansvarlig, en, der uafhængigt kunne træffe beslutninger, men det kunne parlamentarikerne ikke støtte.

Hvad angår Frankrig, så kan jeg godt lide Frankrig, og jeg kan godt tale fransk, men vi må minde de franske borgere om, at deres regering altså ikke er med her, så borgerne må stille deres regering til ansvar. Vi ved jo, at de franske konger havde deres egen måde at ordne det her på.

Nu kommer jeg ikke med et politisk indlæg, men hvis vi ikke havde haft en arbejderregering i England, som gik ind for aktindsigt, så er det da muligt, at de franske forslag ikke ville være blevet stemt ned sidste år.

Så blev det foreslået her fra panelbordet, at vi droppede de her forslag og vendte tilbage til det tidligere forslag fra Europa-Parlamentet, men det sker ikke. Selvfølgelig kan vi gå tilbage til den ønskeseddel, men det vil ikke være andet. Andet vil det ikke være, og vi vil stadig være i konflikt med Rådet om 20 år.

Og, Pernille, hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt man vil kunne få dokumenterne, så mener jeg, at den person fra en ngo, som anmoder om de her 20 dokumenter i Stockholm, vil få de samme 20 dokumenter i Stockholm, og han vil også kunne få dem i Bruxelles med disse regler. Jeg mener, at vi her har de sikkerhedsventiler, der skal til, sådan at vi kan tage tingene op, og vi kan udvikle dem, og vi kan ændre dem undervejs.

Mogens Blicher Bjerregaard:

Der kom et direkte spørgsmål, der vedrørte, hvad den danske offentlighedslov har betydet for beslutningsprocessen i Danmark. Jeg tror, det har betydet ganske meget. Jeg har ikke tid til nu at komme med en masse lange eksempler på det, men jeg kan sige, at da jeg forberedte mig til i dag, var jeg igennem 6-7 tykke ringbind med ansøgninger om aktindsigt, der er blevet søgt om bare inden for de sidste 2-3 år, og som vi har været inde omkring. Jeg er ganske overbevist om, at det har meget, meget stor betydning, at der er den åbenhed.

Der bliver sagt det med, at vi er foregangslande, og om vi dog ikke skal være glade for, at der sker noget her. Selvfølgelig skal vi være glade for al den åbenhed, vi kan få, men jeg frygter den negative påvirkning, der kan komme, ved at Danmark og andre lande med større åbenhed kommer under det pres, der betyder, at vi kommer til at harmonisere praksis i Danmark i forhold til den praksis, der bliver lagt op til på EU-plan. Men jeg håber, at man frygt er ubegrundet.

Oluf Jørgensen:

Til Charlotte Antonsen. Du spørger omkring domstolene. Det er klart, at det, der nu forhandles, er en ny forordning, og når denne forordning er vedtaget, skal EF-Domstolen og EU-ombudsmanden anvende de nye regler, og dermed er det ikke længere så interessant, at der har været en tidligere praksis efter de gamle regler.

Du siger også, at jeg opfordrer til at smide det hele på gulvet. Det er noget af en underdrivelse. Det, jeg har opfordret til i dag, er at kæmpe for offentlighed, og det ærgrer mig, at Europa-Parlamentets gode forslag fra efteråret bliver forhandlet på plads, at man ikke kæmper åbent omkring det, at man ikke får en åben diskussion mellem regeringerne i Europa. Det er jo det vi skal have. Vi skal have offentlighed, vi skal have demokratisk debat i Europa. Så skal man jo ikke putte uenighederne ned og begrave dem. Så skal man have dem frem i lyset og have åbne diskussioner mellem den franske præsident og den svenske statsminister, og hvem der ellers måtte være uenig eller enig.

Dét ville skabe interesse omkring EU, men nu følger man den sædvanlige metode. Før der overhovedet er markeret en ordentlig konflikt, så har man forhandlet det på plads, og det er ærgerligt. Det er især ærgerligt, fordi resultatet bliver så blegt, så dårligt, synes jeg, som det tegner til at blive. Det synes jeg, man skulle have kæmpet for at forbedre.

Formanden:

Tak for det. Denne debat her afslører jo også, at diskussionerne i politisk sammenhæng, både i EU- og andre sammenhænge også handler om kampen for det ideelle, og om man så i givet fald – når man ikke kan få det ideelle og skal indgå et kompromis – vil tage det, eller om man helst ikke vil have noget, fordi man forventer at få noget bedre ved en senere lejlighed.

Vi har nu fået taget hul på en debat om åbenhed og gennemsigtighed, og da vi har været meget tekniske undervejs i behandlingen og også har fokuseret ganske meget på et hjørne af hele gennemsigtigheds- og åbenhedsdiskussionen, nemlig aktindsigt, synes jeg måske, at der er anledning til at sige, at dette ganske enkelt handler om befolkningens muligheder for information og indflydelse på de politiske beslutningsprocesser. Det er det, vi er i gang med, det er det, hele denne diskussion er et led i. Den stopper ikke nu. Dette er én høring. Det kan godt være, vi ikke får det, vi gerne ville have, det gør vi som regel heller ikke til jul og fødselsdage, men så tager vi ellers slagsmålet og skriver en ny ønskeseddel og fortsætter med at presse på sammen med de lande og de politikere og de organisationer og den presse osv., der er i Europa, som vi nu engang kan enes med.

Jeg skal som afslutning sige mange tak til indledderne for nogle fantastisk flotte og inspirerende indlæg, som har beriget debatten. Jeg skal sige tak til deltagerne her i salen, og jeg skal også sige tak til de seere, der har fulgt med ude omkring i stuerne i Danmark. Tak for nu. Dette er begyndelsen, ikke afslutningen, på en diskussion om øget åbenhed i Europa.